

Arkivverket

Statistikk for Arkivinstitusjoner og arkiv i bibliotek og museum 2023

Innhold

Om statistikken	3
Statistikken i korte trekk	4
Bestand	5
Digitalt skapt bestand	5
Bestand i hyllemeter	7
Tilrettelegging for bruk	9
Digitalisering av papirmateriale	12
Oppbevaringstilhøve	13
Arkivlokale i arkivinstitusjonar	13
Arkivlokale i bibliotek og museum	14
Bevarte privatarkiv	15
Bestand, tilvekst og tal på privatarkiv	15
Tilrettelegging for bruk	17
Digitalt skapt privatarkivmateriale	18
Institusjonane med mest privatarkiv	19
Audiovisuelt arkivmateriale	21
Foto	21
Lyd og film	22
Lagringstilhøve for audiovisuelt arkivmateriale	23
Tilgjenge og bruk	24
Tilgjenge til arkivkatalogar på lesesal og nett	24
Besøk på lesesal, utlån og førespurnader	25
Publisering og bruk av digitalisert arkivmateriale	26
Årsverk og økonomi	27
Meir om arkivinstitusjonane	28
Vedlegg 1: Inndeling institusjonstypar	31
Arkivinstitusjonar	31
Museum	31
Bibliotek	32

Om statistikken

Riksarkivaren har som oppgåve å hente inn årleg statistikk frå institusjonar som tar vare på historiske arkiv. Formålet med statistikken er å få eit overordna bilete av situasjonen for arkiva i arkivbevarande institusjonar, og å måle endringar over tid. Oversikta brukast til å definere behov for arkivsektoren, og nyttast av Riksarkivaren i arbeidet med rettleiing, i oppfølginga av bevaringsinstitusjonane, og i rolla som utviklingsaktør. Statistikken går også vidare til Statistisk sentralbyrå som publiserer utvalde tal på sine nettsider om «Kulturstatistikk»¹.

Statistikken for arkivinstitusjonar og arkiv i bibliotek og museum, eller «Arkivstatistikken», for 2023 omfattar svar frå 150 institusjonar – 28 arkivinstitusjonar, 69 museum og 53 bibliotek (bibliotek-kategorien inkluderer folkebibliotek, fagbibliotek/dokumentasjonssenter og lokalhistoriske arkiv/samlingar). 157 institusjonar fekk tilsendt spørreskjema, noko som betyr ein svarandel på 96 % (100 % for arkivinstitusjonar, 97 % for museum og 91 % for bibliotek). Dei aller fleste institusjonane som har levert inn svarskjema har svart på tilnærma alle spørsmål, medan nokre få institusjonar har svart på berre nokre av spørsmåla. Arkivverket går kvart år igjennom lista over institusjonar for å halde den oppdatert.

Arkivstatistikken gir kunnskap om situasjonen i dei arkivbevarande institusjonane i Noreg, og høve til å følge utviklinga over tid. Det er likevel visse manglar og utfordringar ved statistikken.

Eksempelvis er ikkje alt historisk arkivmateriale omfatta av denne statistikken. For statleg materiale dekker statistikken omtrent alt materiale, ettersom så å seie

alle dei statlege verksemdene har Arkivverket som depot for sitt historiske arkivmateriale. Men for det kommunale materialet så omfattar statistikken berre det arkivmateriale som er kome inn til dei kommunale og fylkeskommunale arkivinstitusjonane (i statistikken kalla (fylkes)kommunale arkivinstitusjonar; det vil seie byarkiv, fylkesarkiv og interkommunale arkivordningar). Historisk materiale frå kommunar som ikkje nyttar ei (fylkes) kommunal arkivordning fell utanfor Arkivstatistikken. Dette gjeld omkring 2 % av kommunane i Noreg.

For privatarkivmateriale dekker statistikken berre det materialet som har kome inn til institusjonane som får spørreskjema. Arkivverket sender spørreskjemaet til alle institusjonar som vi veit oppbevarer privatarkiv. Det finst fleire mindre aktørar, med frivillige (til dømes historielag og andre frivillige organisasjonar) som oppbevarer slikt materiale. Arkivverket kjenner ikkje til alle desse, og dei får derfor ikkje tilsendt spørreskjema.

Det er også utfordringar knytt til sjølv talmaterialet i statistikken. Institusjonane rapporterer sjølv inn tal. Arkivverket har i nokre tilfelle erfart at små endringar internt i institusjonane gir uventa endringar i innrapporterte tal frå år til år. Til dømes kan dette handle om byte i person som har ansvar for å rapportere inn tal og tilhøyrande endra forståing av kva ein skal telle og/eller korleis ein tolkar eit spørsmål. I andre tilfelle kan det handle om interne oppryddingar som har gitt betre oversikt over bestand som gjer store uventa utslag i tala. Til sist kan overføring av arkiv mellom institusjonar føre til dobbeltrapportering eller inga rapportering i det heile. Vi ber lesarane vere merksam på dette og tolke tala med omhug.

¹ Sjå: <https://www.ssb.no/kultur-og-fritid/kultur/kulturstatistikk/arkiv>

Funn i korte trekk

Ved utgangen av 2023 var det bevart nesten 5 500 arkivuttrekk og rundt 670 000 hyllemeter arkivmateriale i norske arkivinstitusjonar, museum og bibliotek. Arkivmaterialet kan stå tett i tett i luftline frå Oslo til Mosjøen. Det digitale materialet er på litt over 250 000 GB, ein auke på ca. 40 000 GB frå 2022.

Dei (fylkes)kommunale arkivinstitusjonane har fleire arkivuttrekk enn alle dei andre institusjonane til saman, heile 3 259 av totalt 5 439 uttrekk.

Total arkivbestand som er ordna og katalogisert utgjer 505 492 hyllemeter, det vil seie 75 % av total bestand, den same andelen som i fjor. Dei (fylkes)kommunale institusjonane har den desidert største tilveksten til arkivbestanden i 2023, på 16 524 av totalt 20 540 hyllemeter. Ordningsgraden på materialet er den same som i fjor, 75 %. Andre arkivinstitusjonar har den lågaste delen som er tilrettelagt for bruk med ein ordningsgrad på 67 %.

Det er generelt framleis mange museum og bibliotek som ikkje publiserer informasjon om arkiva sine på Arkivportalen. Det er også eit stort etterslep på publisering av informasjon om arkiva i (fylkes)kommunale arkivinstitusjonar, men delen som er publisert har auka jamt dei siste åra. I 2023 er 67 % av arkiva publisert på Arkivportalen.

Særs mange bevaringsinstitusjonar av alle typar tek vare på privatarkiv – i alt 145 av dei 150 som svarte tek vare på privatarkiv. Mange av desse arkiva er små, og den enkelte institusjonen har ofte ei lita mengde privatarkivmateriale. Det er framleis få institusjonar som har tatt imot digitalt skapte privatarkiv. Total bestand av privatarkiv er på 144 300 om ein reknar i hyllemeter. Talet på institusjonar

med arkivuttrekk frå private aktørar og mengda GB viser at bevaring av digitalt skapte privatarkiv ligg etter bevaringa av papirarkiv. Status i 2023 er at litt under ein tredel av arkiva (31%) frå private aktørar ikkje er ordna.

Andelen privatarkiv ligger for tredje året på rad på 21 prosent i forhold til totalbestanden (se figur 17). Dette tallet har vært oppe i 22 prosent før. Til tross for økt fokus på dette de siste årene, har vi ikke kommet opp fra 21 prosent i år heller

Besøk på lesesal har dei siste åra gått ned. Men for 2023, er det ein ørliten oppgang frå 11806 besøk til 11865 besøk. Det er ein større oppgang i førespurnader totalt, frå 46 689 i 2022 til 52 349 i 2023.

Bevaringsinstitusjonane har i 2023 samla sett tilsette som utførte 979 arkivrelaterte årsverk², ein auke på 36 årsverk frå 2022. 851 av desse er arkivfaglege årsverk – ein oppgang på 54 frå året før.

Som tidlegare år ber ein arkivinstitusjonane om å rapportere inn aktivitetar mot ålmenta. I samband med kommunesamanslåingane rapporterte dei (fylkes) kommunale arkivinstitusjonane tidlegare om høg aktivitet innan rettleiing og kursverksemd. Under pandemien minka denne aktiviteten, mens den i 2022 tok seg opp igjen. I år ser vi ein nedgang i dagsverk knytt til synfaring, tilsyn og rettleiing, men ein auke i tal på kurs og tal på deltakarar i kurs.

Vi ser at arkivinstitusjonane brukar fleire ulike kanalar når dei skal formidle arkiv og kommunisere med omverda. Over 80% nyttar eigen nettside og/eller sosiale medium. Mange nyttar også fagtidsskrifter.

² Dei arkivrelaterte årsverka finn vi ved å legge saman «årsverk totalt» oppgitt av arkivinstitusjonane, og «arkivfaglege årsverk» oppgitt av bibliotek og museum.

Bestand

DIGITALT SKAPT BESTAND

Det var ved utgangen av 2023 bevart 5 439 arkivuttrekk totalt i dei ulike bevaringsinstitusjonane, dette er ein auke frå 5 030 uttrekk i 2022. Mengda arkivuttrekk aukar særleg i dei kommunale og fylkeskommunale arkivinstitusjonane. Her ser vi ein solid auke på over 300 uttrekk samanlikna med 2022.

Tabell 1: Digitalt skapt arkivmateriale totalt etter institusjonstype pr. 2023

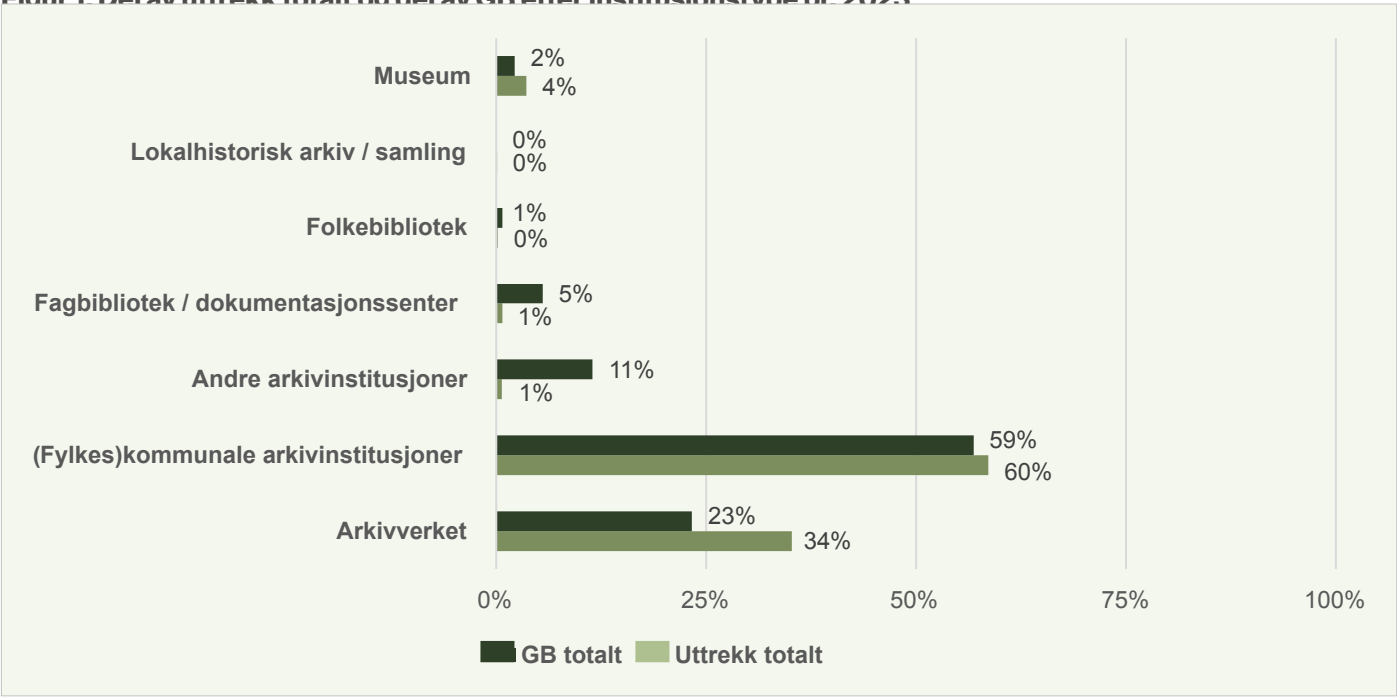
Institusjon	Uttrekk offentlege arkivskaparar	Uttrekk private arkivskaparar	Uttrekk totalt	GB totalt
Arkivverket	1766	100	1866	57 000
(Fylkes)kommunale arkivinstitusjonar	3 212	47	3 259	148 470
Andre arkivinstitusjonar	0	32	32	26 819
Sum Arkivinstitusjonar	4 978	179	5 157	232 289
Fagbibliotek / dokumentasjonssenter	0	52	52	11 624
Folkebibliotek	0	7	7	3 458
Lokalhistorisk arkiv / samling	1	27	27	26
Sum bibliotek/lokalhistoriske arkiv	1	86	86	15 108
Museum	0	207	196	4 751
Sum alle	4 979	472	5 439	252 148

Dei (fylkes)kommunale arkivinstitusjonane bevarer flest uttrekk totalt. I desse institusjonane er det i hovudsak snakk om uttrekk frå offentlege arkivskaparar. Deretter kjem Arkivverket, som i hovudsak har bevart uttrekk frå statlege arkivskaparar. Men Arkivverket har også ein aukande mengde uttrekk frå private verksemder, organisasjonar og personar, i alt 100 slike uttrekk ved utgangen av 2023.

Dei siste åra har stadig fleire museum og bibliotek rapportert at dei bevarer digitalt skapte arkiv, då frå privat sektor. I 2023 opplyser 11 bibliotek og 12 museum at dei tek vare på digitale uttrekk. Samla sett tek dei vare på 282 uttrekk. Dette er ein auke på 63 uttrekk samanlikna med 2022 då tilsvarande tal var 219. Vi gjer merksam på at nokre av musea har fylt ut tal for private uttrekk, men ikkje tal for uttrekk totalt. Dette gjer at tal for private uttrekk er større enn tal for uttrekk totalt for desse institusjonane.

Det totale innrapporterte talet for GB, viser ein oppgang samanlikna med tal frå 2022. I 2023 er talet 252 148 GB, mot 211 467 i 2022. Det er dei (fylkes)kommunale arkivinstitusjonane som rapporterer inn den største auken, med ein auke på nesten 30 000 GB.

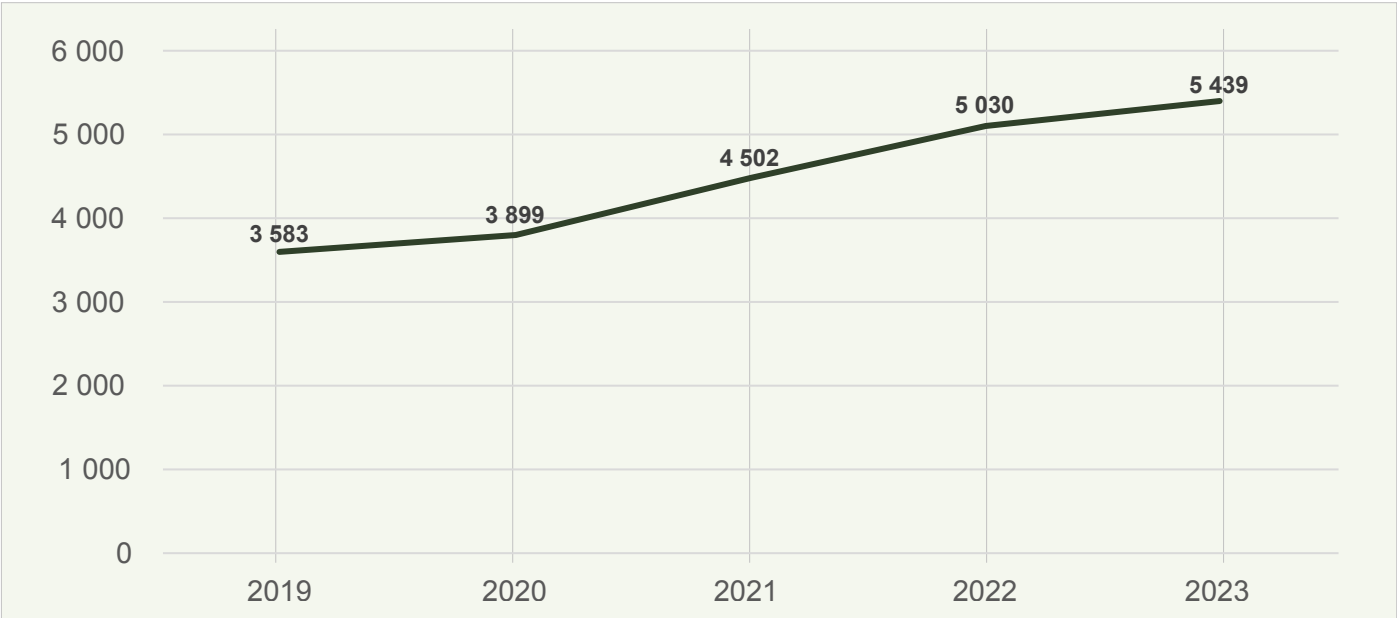
Figur 1: Del av uttrekk totalt og del av GB etter institusjonstypen pr. 2023

Som enkeltinstitusjon er Arkivverket den største institusjonen målt i både tal på uttrekk (1 866) og GB (57 000 GB). Målt i tal på uttrekk følger deretter Innlandet fylkesarkiv (544 uttrekk), IKA Møre og Romsdal (425 uttrekk) og IKA Trøndelag (362 uttrekk). Heile 11 enkeltinstitusjonar rapporterer no å ha meir enn 100 uttrekk. 6 av desse har meir enn 200 uttrekk.

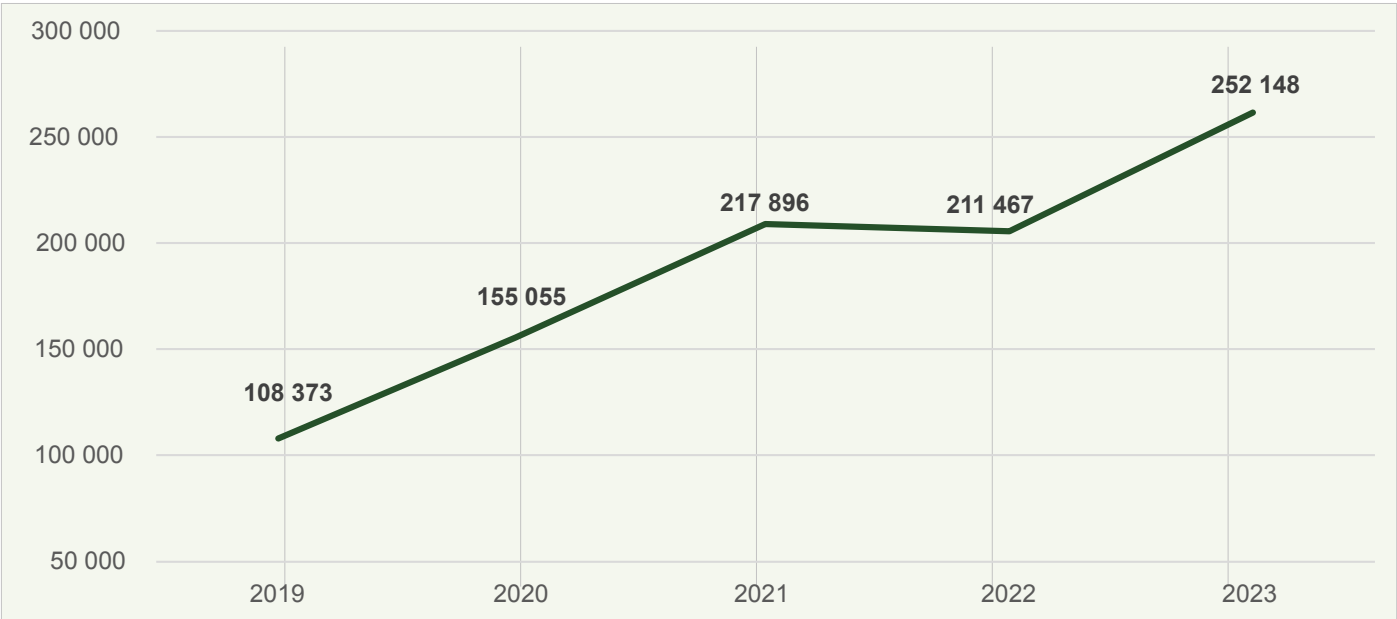
For mengde GB finn ein etter Arkivverket Norsk senter for folkemusikk og folkedans og deira store samling foto-, lyd- og film-/videomateriale på rundt 25 000 GB, Innlandet fylkesarkiv med litt over 22 000 GB og Arkivsenter sør med 21 658 GB.

Figur 2: Utvikling i talet på arkivuttrekk totalt 2019-2023

Sidan 2019 har talet på arkivuttrekk halde fram å stige - frå 3 583 til 5 439 i 2023. Stadig fleire bevaringsinstitusjonar tek i mot digitale uttrekk.

Figur 3: Utvikling i talet på GB arkivmateriale totalt 2019-2023

Mengda GB er meir enn dubla frå 2019 til 2023 – frå 108 373 GB til 252 148 GB.

BESTAND I HYLLEMETER

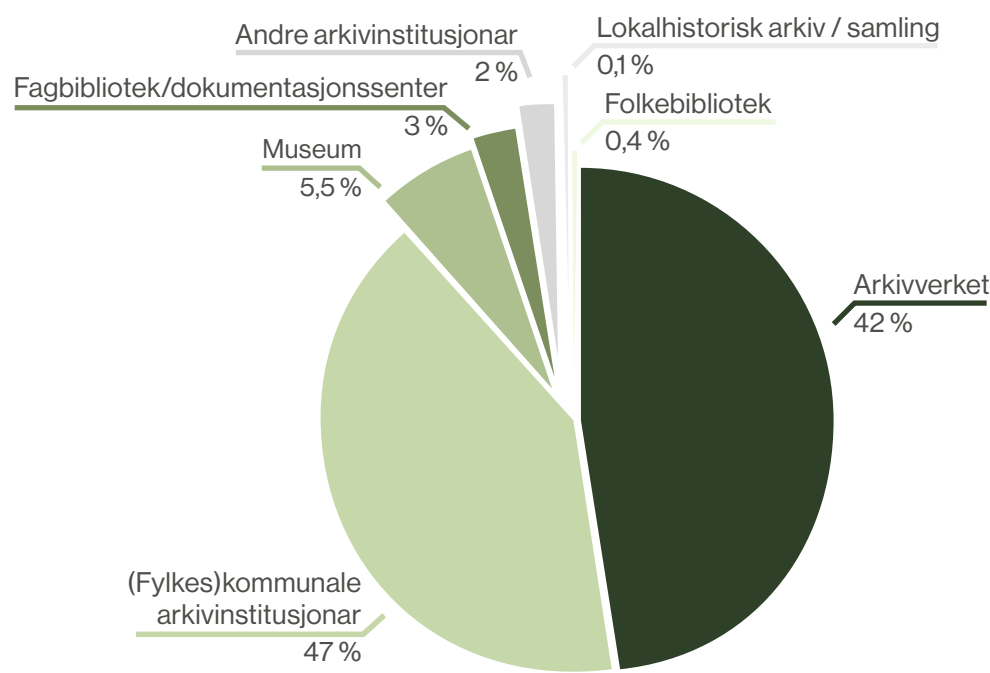
Institusjonane bevarer til saman 670 766 hyllemeter med analogt arkivmateriale. Dei siste 5 åra har tal på hyllemeter auka med over 70 000.

For 2023 er 90,8 % av arkivmaterialet målt i hyllemeter bevart i arkivinstitusjonane. Arkivverket bevarer 279 791, og dei (fylkes)kommunale arkivinstitusjonane bevarer til saman 312 940 hyllemeter. Dei andre arkivinstitusjonane, mellom dei Arbeidarbevegelsens arkiv og bibliotek (Arbark), Misjons- og diakoniarkivet VID, Norsk senter for folkemusikk og folkedans og Stortingsarkivet bevarer 16 707 hyllemeter. Musea og biblioteka bevarer til saman 9,1 % av den totale arkivmengda – 61 327 hyllemeter.

Tabell 2: Hyllemeter total arkivbestand med tilvekst etter institusjonstype pr. 2022:

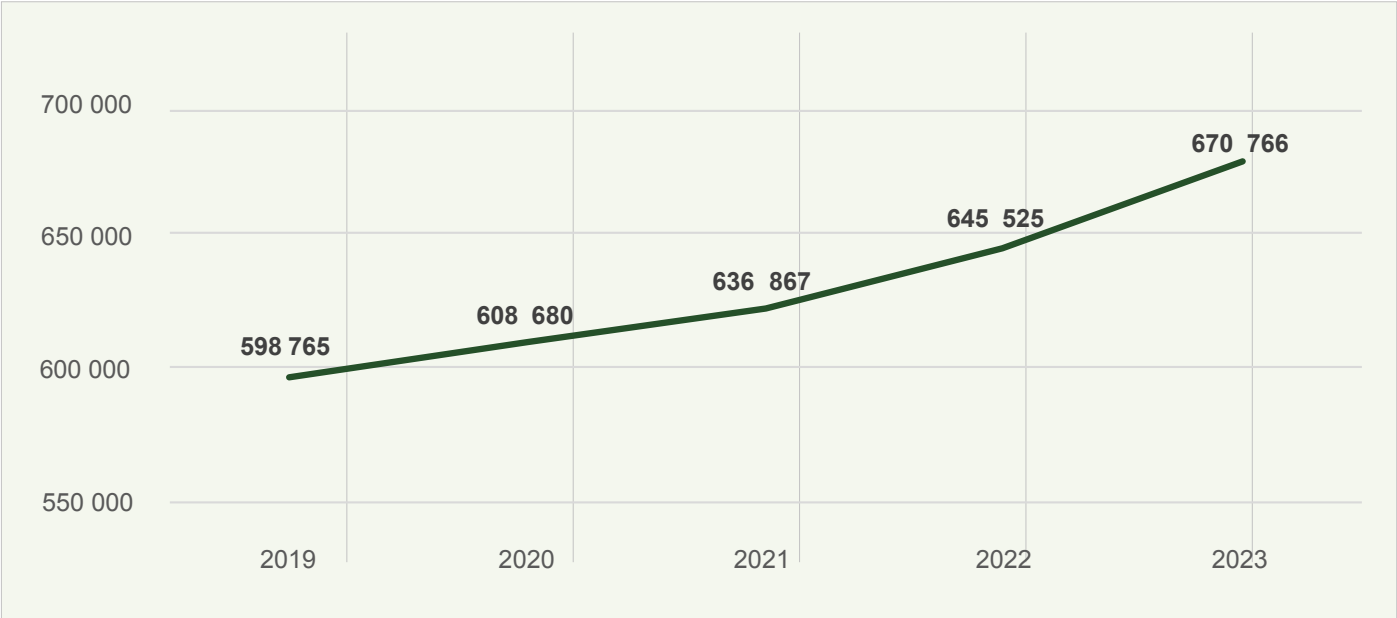
Institusjonstype	Hyllemeter totalt	Tilvekst totalt 2021
Arkivverket	279 791	1 627
(Fylkes)kommunale arkivinstitusjonar	312 940	16 524
Andre arkivinstitusjonar	16 707	1 326
SUM ARKIVINSTITUSJONAR	609 438	19 477
Fagbibliotek/dokumentasjonssenter	21 992	222
Folkebibliotek	586	10
Lokalhistoriske arkiv og samlingar	2 749	193
SUM BIBLIOTEK/LOKALHISTORISKE ARKIV	25 327	426
Museum	36 000	638
SUM ALLE	670 766	20 540

Figur 4: Fordeling av Hyllemeter total arkivbestand pr 2023:

Arkivinstitusjonane bevarer både offentlege arkiv og privatarkiv, arkiv etter organisasjonar, bedrifter og personar. Museum og bibliotek bevarer i all hovudsak privatarkiv. Den samla tilveksten for 2023 er 20 540 hyllemeter som er på linje med tala frå 2022, då samla tilvekst var 19 950 hyllemeter.

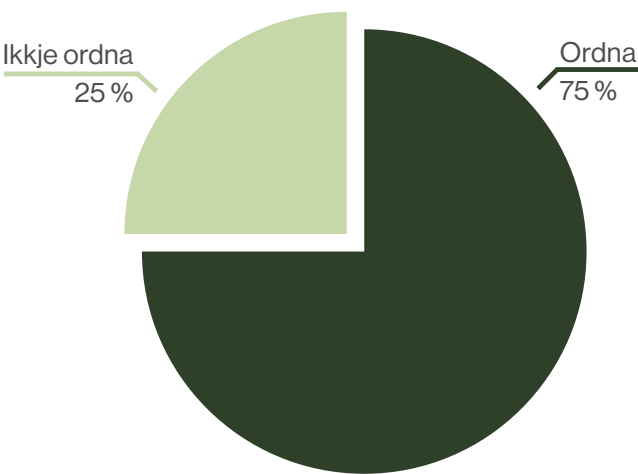
Figur 5: Utvikling i hyllemeter total arkivbestand 2019-2023

TILRETTELEGGING FOR BRUK

Institusjonane må legge materialet til rette for bruk gjennom ordning og katalogisering. Det vil alltid vere eit visst etterslep i dette arbeidet. Delen ordna materiale avgjer kor mykje av det bevarte materialet som kan brukast. Delen varierer mellom dei ulike institusjonstypene.

Figur 6: Total del hyllemeter arkiv som er ordna pr. 2023

I følge rapporteringane er tre firedelar av den totale arkivbestanden ordna og katalogisert per 2023. Dette er same tal som i fjor. Andre arkivinstitusjonar enn Arkivverket og dei fylkeskommunale arkivinstitusjonane har den lågaste delen som er tilrettelagt for bruk med ei ordningsgrad på 67 %. Deretter følger musea med 69 % og fagbiblioteka/ dokumentasjonssentera og dei lokalhistoriske arkiva – begge med ei ordningsgrad på 73 %.

Tabell 3: Hyllemeter total arkivbestand og del som er ordna totalt etter institusjonstype pr.2023

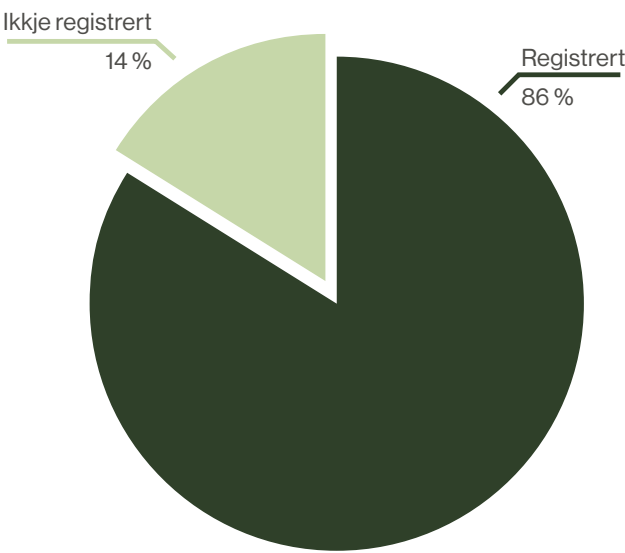
Institusjonstype	Hyllemeter totalt	Hyllemeter totalt ordna	Total del som er ordna
Arkivverket	279 791	215 816	77 %
(Fylkes)kommunale arkivinstitusjonar	312 940	235 178	75 %
Andre arkivinstitusjonar	16 707	11 220	67 %
SUM ARKIVINSTITUSJONAR	609 438	462 214	76 %
Fagbibliotek/dokumentasjonssenter	21992	16 038	73 %
Folkebibliotek	586	489	83 %
Lokalhistoriske arkiv og samlingar	2 749	2016	73 %
SUM BIBLIOTEK/LOKALHISTORISKE ARKIV	25 327	18 543	73 %
Museum	36 000	24 735	69 %
SUM ALLE	670 766	505 492	75 %

Registreringssystemet Asta er det nasjonale verktøyet for forvaltning av og informasjon om historiske arkiv. Systemet inneheld opplysningar om arkivskapar og arkiv, og om bestanddelar av arkivet. For å kunne publisere denne arkivinformatjonen (kataloginformasjon) på Arkivportalen.no, og slik gjere han tilgjengeleg for publikum, er det ein føresetnad at materialet først er registrert i Asta.

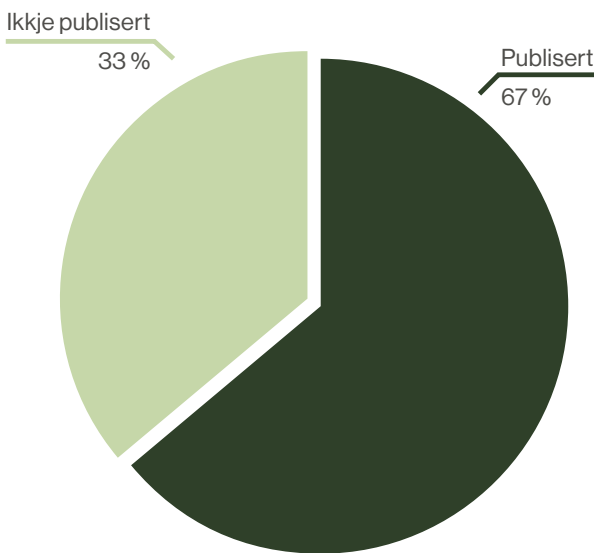
Tabell 4: Registrerte og publiserte arkiv (kataloginformasjon) totalt etter institusjonstype pr. 2023

Institusjonstype	Tal på arkiv	Tal på arkiv registrert i Asta	Del arkiv registrert i Asta	Tal på arkiv (kataloginfo) på Arkivportalen.no	Del arkiv (kataloginfo) på Arkivportalen.no
Arkiverket	27 688	27 688	100 %	25 488	92 %
(Fylkes)kommunale arkivinstitusjonar	65 739	65 524	100 %	47 683	73 %
Andre arkivinstitusjonar	3 087	3 003	97 %	2 669	86 %
SUM ARKIVINSTITUSJONAR	96 514	96 215	100 %	75 840	79 %
Fagbibliotek/dokumentasjonssenter	12 437	5 114	41 %	4 844	39 %
Folkebibliotek	1 291	130	10 %	0	0 %
Lokalhistoriske arkiv og samlingar	2 550	1 099	43 %	944	37 %
SUM BIBLIOTEK /LOKALHISTORISKE ARKIV	16 278	6 343	39 %	5 788	36 %
Museum	21 619	13 350	62 %	8 625	40 %
SUM ALLE	134 411	115 908	86 %	90 253	67 %

Figur 7: Del arkiv som er registrert i fagsystemet Asta pr. 2023

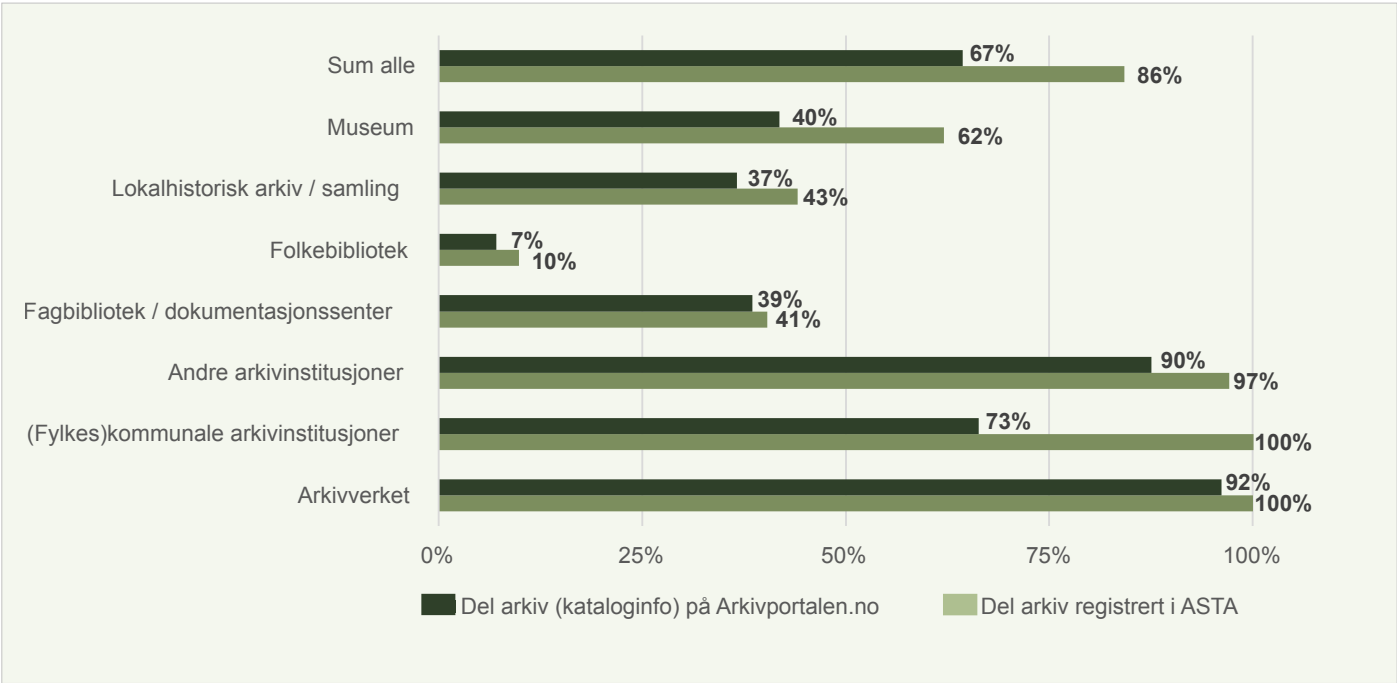
Figur 8: Del arkiv (kataloginformasjon) som er publisert på Arkivportalen.no pr. 2023

Arkivverket har registrert alle arkiva sine i Asta. Dei (fylkes)kommunale arkivinstitusjonane har registrert tilnærma 100 % av arkiva sine og publisert informasjon om 73 %. Andre arkivinstitusjonar har registrert 97 % av arkiva, medan 86 % er publisert på Arkivportalen.

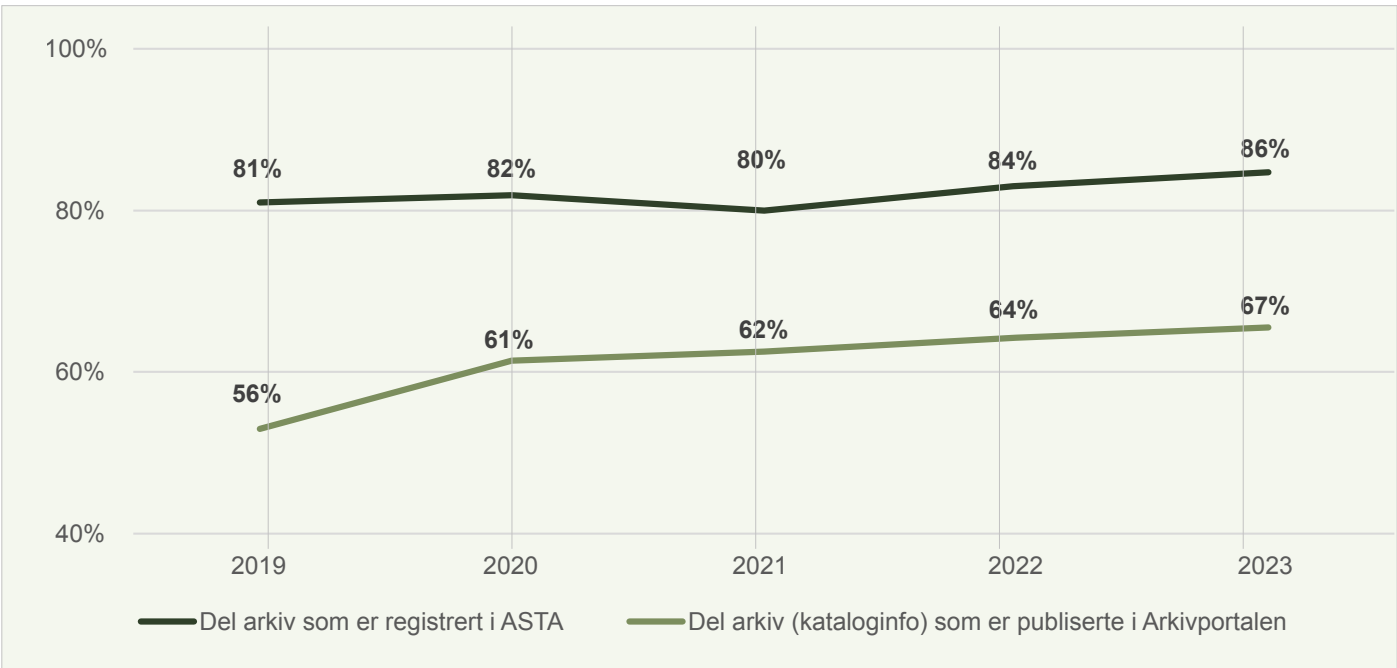
Musea har registrert 62 % av arkiva, men berre publisert informasjon om 40 %. Biblioteka har registrert ein liten del av arkiva i Asta. Berre 39 % er registrert, medan 36 % er publisert på Arkivportalen. Spesielt folkebiblioteka har registrert lite, og trekk snittet for alle biblioteka ned. Også det at Nasjonalbiblioteket, som oppbevarer eit høgt tal arkiv (privatarkiv), ikkje har registrert noko i Asta, trekk snittet for biblioteka ned.

Figur 9: Del registrerte og publiserte arkiv (kataloginformasjon) etter institusjonstype pr. 2023

Både delen registreringar i Asta og delen arkivkatalogar som er publisert på Arkivportalen har auka jamt dei siste åra. I 2023 er 86 % av arkiva registrert i Asta, og det er publisert arkivkatalogar for 67 %.

Figur 10: Utvikling i del registrerte og publiserte arkiv (kataloginformasjon) totalt 2019 - 2023

DIGITALISERING AV PAPIRMATERIALE

Som tidlegare år har Arkivverket den største mengda digitaliserte sider, men dei (fylkes)kommunale arkivinstitusjonane kjem godt etter. Totalt er det digitalisert over 151 millionar sider per 2023. Dette er ein auke på heile 18 millionar sider frå året før.

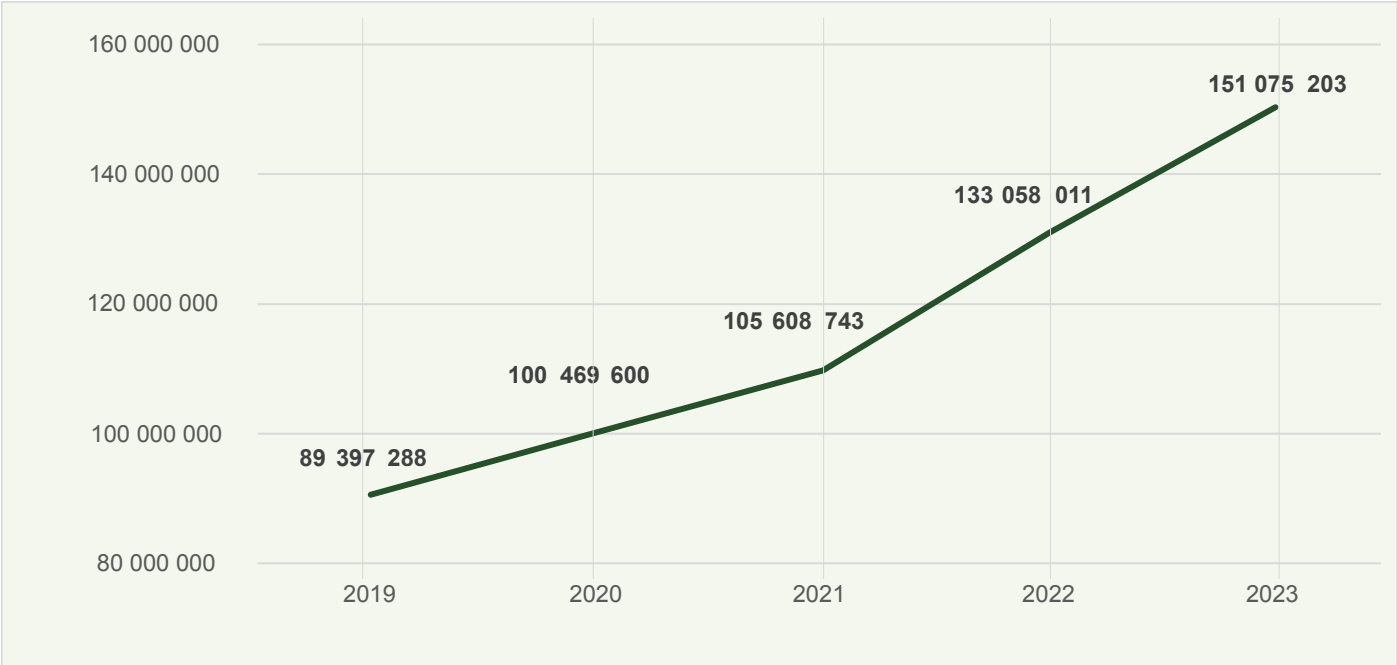
Arkivverket står for den største delen av auka, med ei auke på nærmare 15 millionar sider i 2023. Talet for digitaliserte sider frå dei fylkeskommunale arkivinstitusjonane auka med nesten 3 millionar. Tala har vore varierende frå år til år, også innanfor same bevaringsinstitusjonar, og lesarane bør derfor tolke dei med omhug.

Tabell 5: Digitaliserte sider totalt og del av totalbestand som er digitalisert etter institusjonstype pr. 2023

Institusjonstype	Hyllemeter totalt	Sider totalt (overslag: 10 000 sider pr. hm)	Digitaliserte sider	Del av papirarkiv som er digitalisert
Arkivverket	279 791	2 797 910 000	125 772 764	4,5 %
(Fylkes)kommunale arkivinstitusjonar	312 940	3 129 400 000	23 979 538	0,8 %
Andre arkivinstitusjonar	16 707	167 070 000	483 210	0,3 %
SUM ARKIVINSTITUSJONAR	609 438	6 094 380 000	150 235 512	2,5 %
Fagbibliotek/dokumentasjonssenter	21 992	219 920 000	181 706	0,1 %
Folkebibliotek	586	5 860 000	12 694	0,2 %
Lokalhistoriske arkiv og samlingar	2 749	27 489 000	688	0,0 %
SUM BIBLIOTEK/ LOKALHISTORISKE ARKIV	25 327	253 269 000	195 088	0,1 %
Museum	36 000	360 000 000	644 603	0,2 %
SUM ALLE	670 766	6 707 660 000	151 075 203	2,3 %

Ein del av dei (fylkes)kommunale arkivinstitusjonane driv digitaliseringstenester for forvaltninga. Nokre forvaltar dei nye digitale originalane sjølve og tel dei til statistikken. Andre tel ikkje dette til statistikken, dersom det digitaliserte materialet er sendt tilbake til eigarkommunane for bruk i kommunal sakshandsaming.

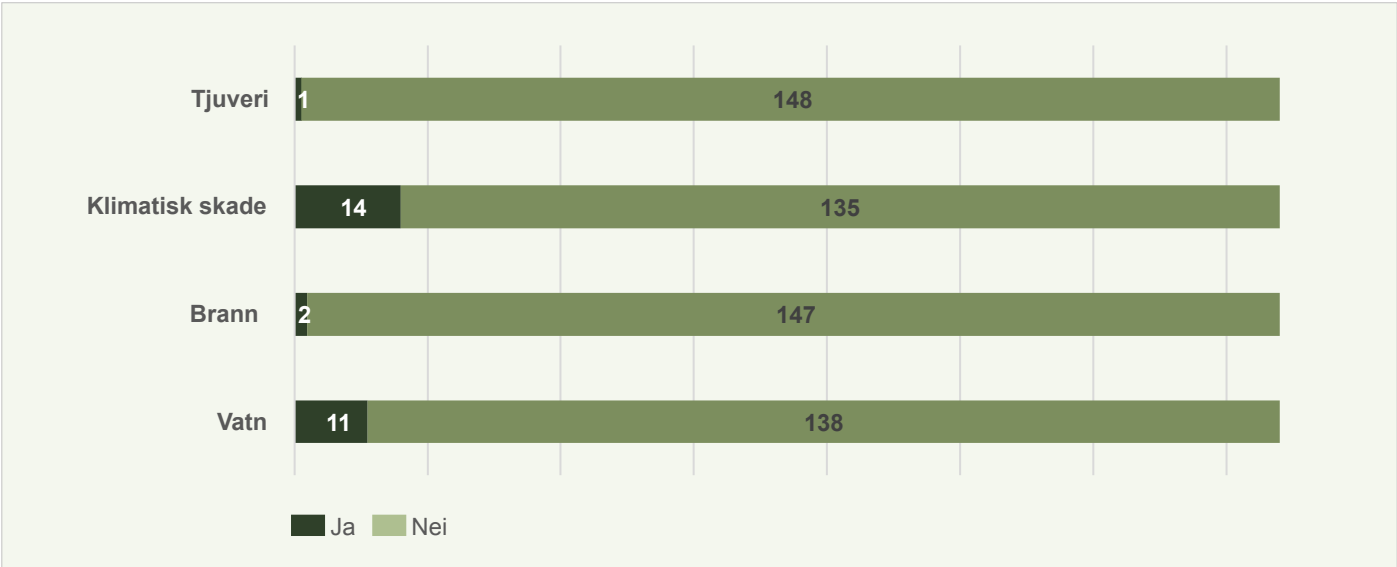
Figur 11: Utvikling av digitalisering av sider (papir) totalt 2019-2023

OPPBEVARINGSTILHØVE

For bevaringsinstitusjonane er det ei viktig oppgåve å sikre det fysiske arkivmaterialet mot tilhøve som kan redusere kvaliteten eller tilgjengelegheita. Institusjonane får spørsmål om det er registrert skadar siste året, og om materialet det siste året har vore tilstrekkeleg sikra. I tillegg får dei eit eige spørsmål om spesiell sikring av audiovisuelt materiale (sjå eige kapittel).

Figur 12: Registrert skade i arkivlokala til bevaringsinstitusjonane i 2023

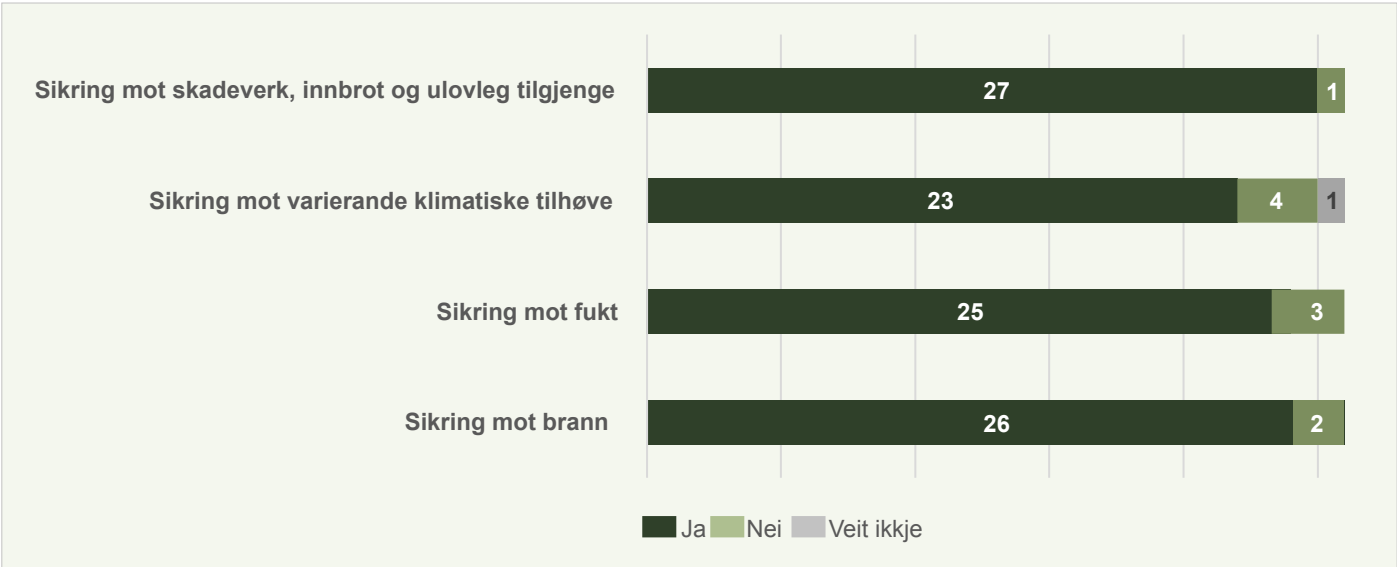

Av alle bevaringsinstitusjonane har 11 registrert skade etter vassinntrenging eller vassskade, og 14 har registrert skade som heng saman med klimatiske tilhøve i magasin siste året. Eit museum og eit lokalhistorisk arkiv/samling har opplevd brann eller branttilløp, og eit lokalhistorisk arkiv/samling har opplevd tjuveri eller forsøk på tjuveri.

ARKIVLOKALE I ARKIVINSTITUSJONAR

Arkivlokala i arkivinstitusjonane er i hovudsak godt sikra mot dei fleste tilhøve, men vi ser at klimatiske tilhøve byr på størst utfordringar. Fire av arkivinstitusjonane har ikkje god nok sikring mot slike tilhøve og ein institusjon er usikker på om lokala er godt nok sikra mot dette. Tre institusjonar seier at lokala deira ikkje er godt nok sikra mot fukt, to seier det same om brann, og ein seier at lokala ikkje er godt nok sikra mot skadeverk, innbrot og ulovleg tilgjenge.

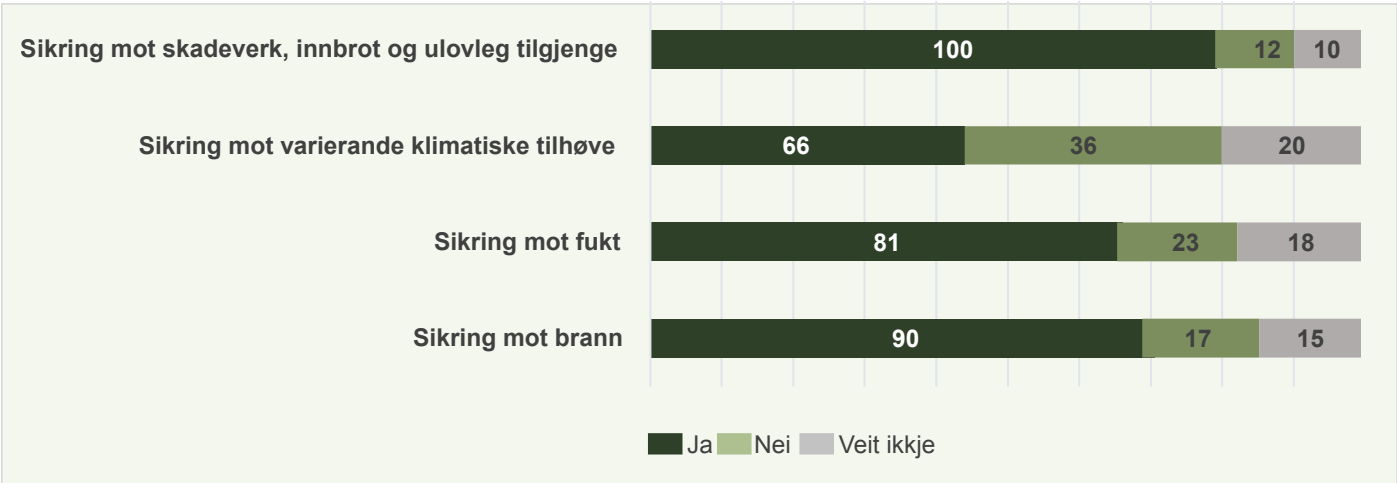
Figur 13: Sikring av arkivlokale i arkivinstitusjonar pr. 2023

ARKIVLOKALE I BIBLIOTEK OG MUSEUM

I bibliotek og museum er den generelle sikringa av arkivlokala dårlegare enn i arkivinstitusjonane. 17 av institusjonane har ikkje sikra lokala mot brann og 12 opplyser at dei ikkje har sikra lokala mot skadeverk, innbrot og tilgjenge. Heile 36 har ikkje sikra lokala mot klimatiske tilhøve og 23 institusjonar har ikkje lokale sikra mot fukt

Figur 14: Sikring av arkivlokale i bibliotek og museum pr. 2023

Ein stor del av musea og biblioteka rapporterer at dei ikkje veit om arkivlokala er sikra mot ulike tilhøve. Fleire museum melder også at oppbevaringsforholda varierer frå lokasjon til lokasjon og at det derfor er vanskeleg å gje eit klart svar på desse spørsmåla.

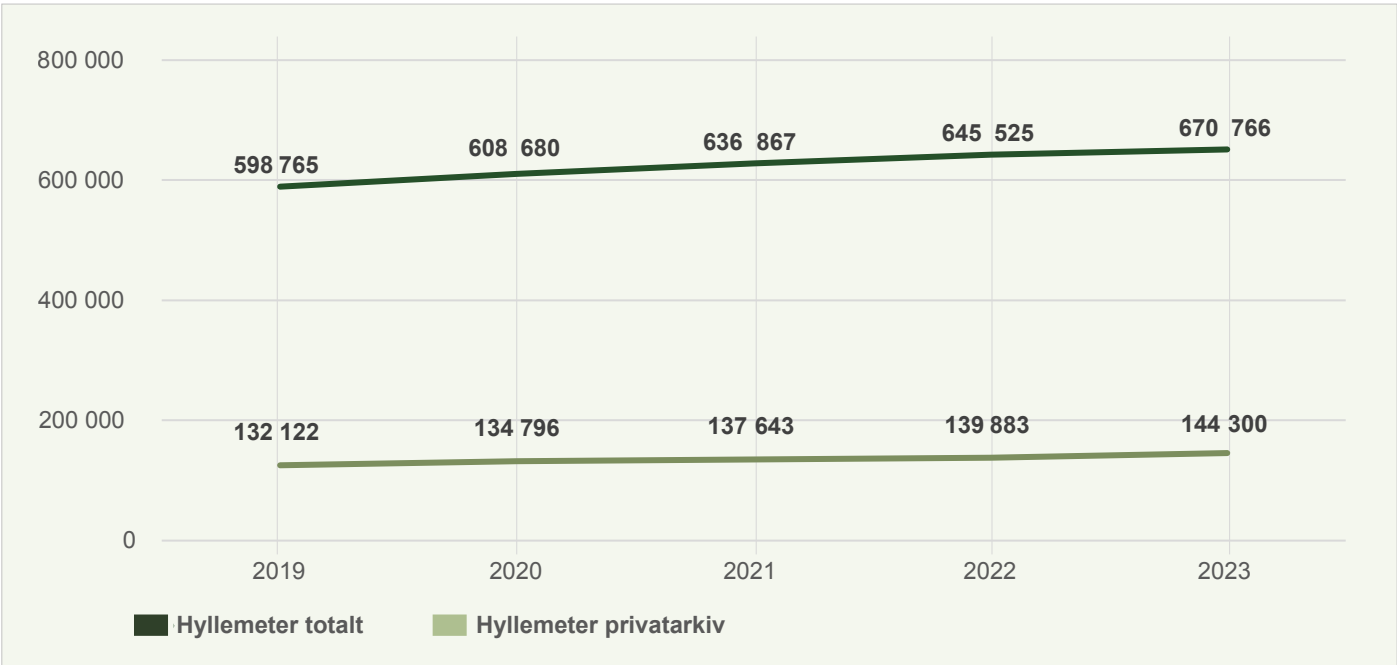
Bevarte privatarkiv

145 av dei 150 bevaringsinstitusjonane som har svart på undersøkinga melder at dei tek vare på privatarkiv. Det er berre eit fåtal som svarer at dei bevarer digitalt skapte privatarkiv.

BESTAND, TILVEKST OG TAL PÅ PRIVATARKIV

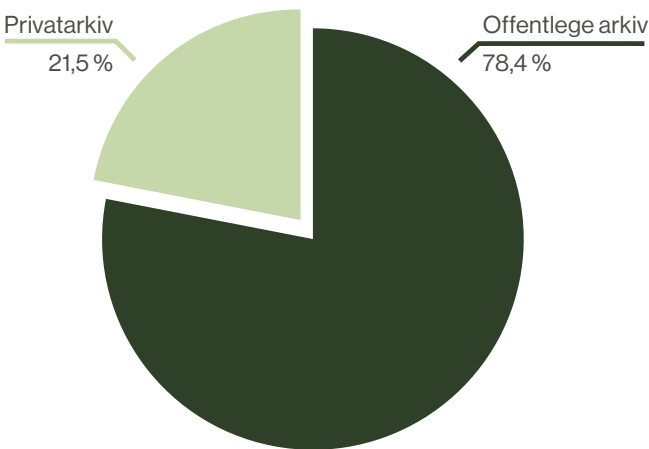
Rapportert totalbestand av privatarkiv var 144 300 hyllemeter i 2023. Samla tilvekst for året var på 4 121 hyllemeter. Misjons og diakonarkivet, VID var den institusjonen som meldte inn den største tilveksten, på 825 hyllemeter. Bevaringsinstitusjonane meldte om 472 bevarte arkivuttrekk frå private aktørar i 2023.

Figur 15: Utvikling av hyllemeter bevarte privatarkiv og totalt 2019-2023

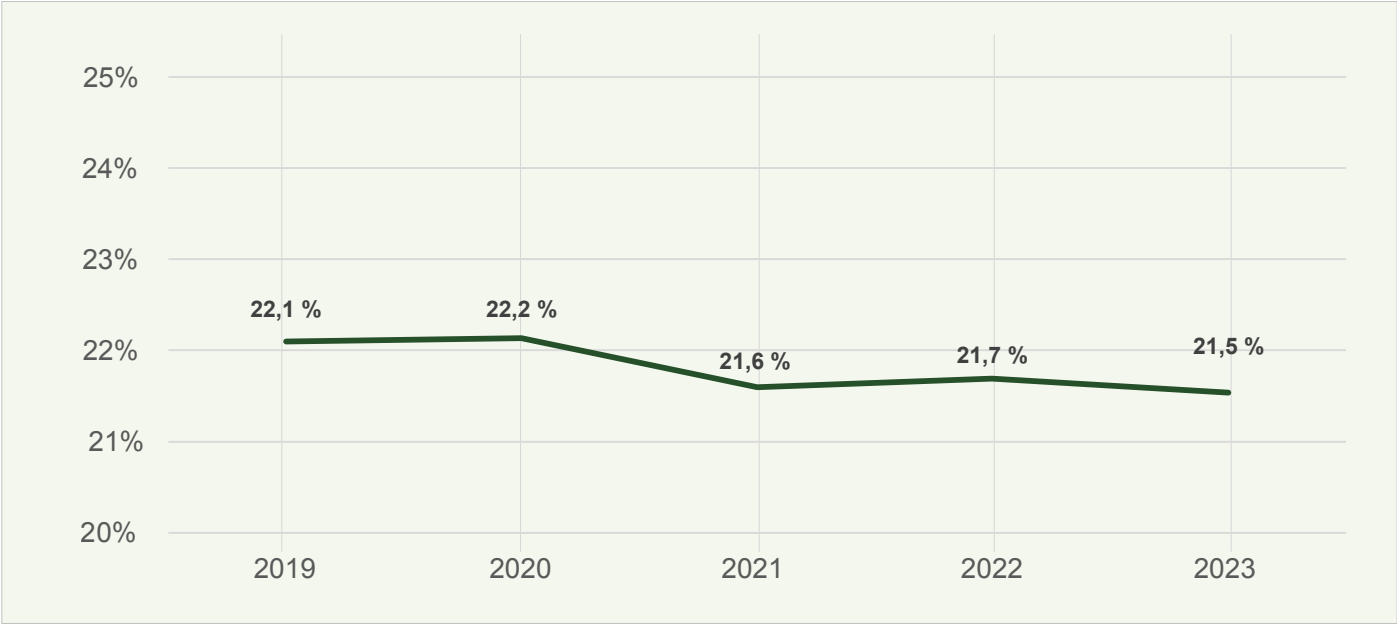
Talet på hyllemeter privatarkiv har auka med omkring 9 % sidan 2019, medan totalmengda arkiv har auka med 12 % i same periode. Privatarkiv utgjer 21,5 % av den bevarte bestanden av offentlege og private arkiv målt i hyllemeter i Noreg.

Figur 16: Fordeling av arkivbestand i hyllemeter mellom privatarkiv og offentlege arkiv pr. 2023*

* Nokre få bevaringsinstitusjonar melder berre inn hyllemeter totalt, og skil ikkje mellom offentlig eller privat bestand. Dei er ikkje ein del av fordelinga i denne figuren.

Figur 17: Utvikling i del privatarkiv av total arkivbestand 2019-2023 (målt i hyllemeter)

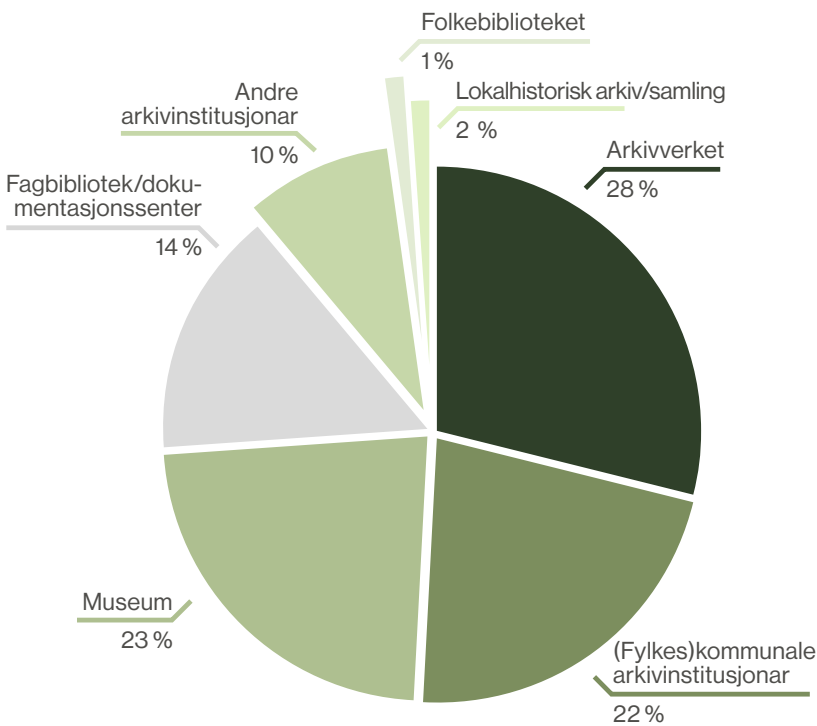

Samstundes bevarer institusjonane samla sett omtrent like mange enkeltarkiv frå private aktørar som frå offentlege aktørar. Institusjonane melder om 65 693 bevarte enkeltarkiv frå privat sektor i 2023. Det utgjer omtrent 49 % av alle dei innrapporterte enkeltarkiva. Det viser at dei bevarte privatarkiva i snitt er mykje mindre i omfang enn dei offentlege arkiva. Men ingen av desse måla seier noko om kvaliteten på arkiva som er bevart eller kor komplette dei eventuelt er.

Tabell 6: Privatarkivbestand - hyllemeter, tilvekst, tal på arkiv etter institusjonstype pr. 2023

Institusjonstype	Hyllemeter privatarkiv	Tilvekst hyllemeter privatarkiv 2023	Tal på privatarkiv
Arkivverket	40 727	673	10 388
(Fylkes)kommunale arkivinstitusjonar	31 669	1 115	15 394
Andre arkivinstitusjonar	14 712	1 321	3 003
SUM ARKIVINSTITUSJONAR	87 108	3 109	28 785
Fagbibliotek/dokumentasjonssenter	20 688	191	12 406
Folkebibliotek	549	6	1 268
Lokalhistoriske arkiv og samlingar	2 461	188	2 457
SUM BIBLIOTEK/LOKALHISTORISKE ARKIV	23 698	385	16 131
Museum	33 494	628	20 777
SUM ALLE	144 300	4 121	65 693

Figur 18: Fordeling av privatarkivbestand etter institusjonstype i hyllemeter pr. 2023

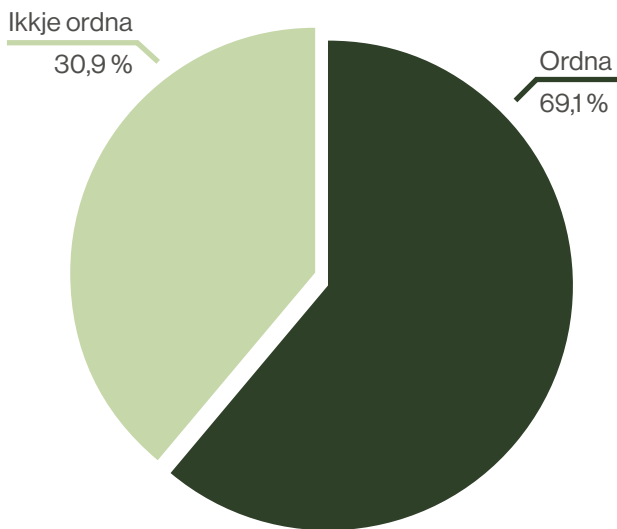
Rapporteringa viser at fordelinga av privatarkivbestanden mellom typar bevaringsinstitusjonar (rekna i hyllemeter) er heilt annleis enn for totalbestanden av arkiv. Det er for privatarkiv ei meir lik fordeling i hyllemeter mellom Arkivverket, (fylkes)kommunale arkivinstitusjonar og museum.

Medan andre arkivinstitusjonar har 10 % av bestanden av privatarkiv, har bibliotek og lokalhistoriske arkiv til saman omlag 17 %. Av talet som er rapportert inn på bevarte arkiv frå privat sektor, går det fram at arkivinstitusjonane stort sett tek vare på større arkiv enn bibliotek og museum som i snitt har mange mindre privatarkiv.

TILRETTELEGGING FOR BRUK

Ikkje alle privatarkiv som er bevart er tilrettelagt for bruk. Dei er i mindre grad enn for offentlege arkiv ordna og registrert, og informasjonen om arkiva er i mindre grad publisert på den nasjonale tenesta for kataloginformasjon, Arkivportalen. no. Dette gjer det vanskeleg for alle slags brukarar å finne ut kva som er bevart og kor ein kan finne det.

Figur 19: Del hyllemeter privatarkiv som er ordna pr. 2023

Arkivmateriale må vere ordna og katalogisert for å vere mogleg å finne fram i. Det er alltid eit visst etterslep i ordning, katalogisering og publisering. Men dette er langt større for privatarkiv enn for offentlege arkiv. Status i 2023 er at 31 % av arkiva frå private aktørar ikkje er ordna.

Tabell 7: Privatarkevbestand – ordning, tal på arkiv pr. 2023

Institusjonstype	Privatarkev del av hm som er ordna	Tal på privatarkev
Arkivverket	71,4 %	10 388
(Fylkes)kommunale arkivinstitusjonar	65,7 %	15 394
Andre arkivinstitusjonar	64,1 %	3 003
SUM ARKIVINSTITUSJONAR	68,1 %	28 785
Fagbibliotek/dokumentasjonssenter	73,7 %	12 406
Folkebibliotek	85,4 %	1 268
Lokalhistoriske arkiv og samlingar	75,9 %	2 457
SUM BIBLIOTEK/LOKALHISTORISKE ARKIV	74,2 %	16 131
Museum	68,2 %	20 777
SUM ALLE	69,1 %	65 693

*Tal henta direkte frå Arkivportalen 31.12.2022 – tal for publiserte privatarkev er ikkje rapportert inn til Arkivstatistikken av institusjonane.

DIGITALT SKAPT PRIVATARKIVMATERIALE

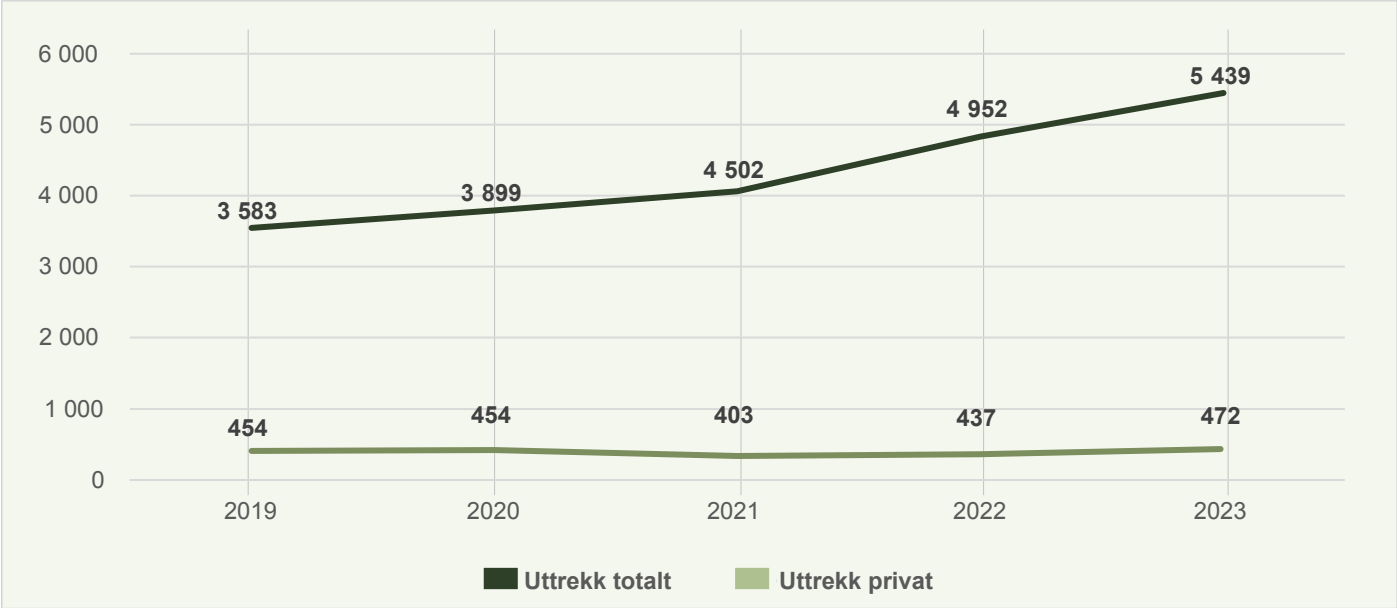
Ved utgangen av 2023 var det bevart 472 arkivuttrekk frå private aktørar i dei ulike bevaringsinstitusjonane. Med arkivuttrekk meiner ein det datainnhaldet som skal hentast ut av eit system og inngå som hovuddel i arkivversjonen og langtidsbevarast i eit digitalt depot. I offentleg forvaltning og i institusjonane som er depot for offentleg materiale er «arkivuttrekk» eit kjent omgrep. Digitalt skapt materiale frå private aktørar kjem som regel inn til bevaringsinstitusjonane som filstrukturar på harddisk, minnepinne, cd-rom eller liknande. Desse er sjeldan eigna for langtidslagring, og det krev tilrettelegging og kompetanse som mange privatarkeivinstitusjonar framleis manglar.

Tabell 8: Digitalt skapt privatarkeivmateriale totalt pr. 2023 etter institusjonstype

Institusjonstype	Private uttrekk
Arkivverket	100
(Fylkes)kommunale arkivinstitusjonar	47
Andre arkivinstitusjonar	32
SUM ARKIVINSTITUSJONAR	179
Fagbibliotek/dokumentasjonssenter	52
Folkebibliotek	7
Lokalhistoriske arkiv og samlingar	27
SUM BIBLIOTEK/LOKALHISTORISKE ARKIV	86
Museum	207
SUM ALLE	472

Det er vanskeleg å sei noko sikkert om storleiken på dei private uttrekka, då Arkivstatistikken berre spør om kor mange gigabytes (GB) bevaringsinstitusjonane bevarer totalt. Det er og fleire respondentar som melder om manglande oversikt over- og usikre tal på mengda GB. Ut ifrå årets rapportering, ser vi ein auke i talet på GB for alle bevaringsinstitusjonane samanlikna med tal frå 2022, frå 211 467 til 252 148 i 2023.

Figur 20: Utvikling i talet på uttrekk av privatarkiv 2019-2023

Figur 20 viser utviklinga i tal på bevarte arkivuttrekk i perioden 2019 til 2023. Totalt er det bevart 5439 uttrekk i 2023. Talet på uttrekk frå private aktørar har i den same perioden auka frå 454 til 472.

INSTITUSJONANE MED MEST PRIVATARKIV

Vi kan sjå nærare på dei institusjonane som melder om flest hyllemeter privatarkiv. Samanstillinga viser at dei 15 institusjonane med flest hyllemeter bevarer om lag 70 % av alt privatarkivmateriale. Dei resterande 130 institusjonane har mindre bestandar av privatarkiv. Nokre bevarer ikkje meir enn éin hyllemeter.

Vi ser store forskjellar i korleis bestanden er sett saman, jf. tabell 9. Nokre institusjonar har fleire mindre arkiv, medan andre har færre men større arkiv. Til dømes melder Aust Agder museum og arkiv og Misjons- og diakoniarkivet, VID bort imot like stor privatarkivbestand målt i hyllemeter. Men rapporteringa syner at Aust- Agder museum og arkiv sine arkiv er fleire og mindre, medan Misjons- og diakoniarkivet, VID sine arkiv er færre og større.

Berre 8 av dei 15 institusjonane med flest hyllemeter privatarkiv melder om bevaring av uttrekk frå private aktørar. Desse institusjonane tek til saman vare på 202 av 472 uttrekk frå private aktørar.

Tabell 9: Oversikt over institusjonane som har flest hyllemeter privatarkiv pr. 2023, jf. med tal på arkiv og uttrekk frå private aktørar. Total arkivbestand i hm i institusjonen i grått.

Nr	Navn på institusjon	Privatarkiv bestand hm	Tal på privatarkiv	Bevarte uttrekk frå private aktørar	Total bestand hm
1	Arkivverket	40 727	10 388	100	279 791
2	Arbeiderbevegelsens arkiv og bibliotek (Arbark)	8 952	2 276	29	8 952
3	Nasjonalbiblioteket	8 269	7 150	20	8 269
4	Bergen byarkiv	7 782	1 983	14	38 837
5	Vestfoldarkivet	4 829	2 177	2	7 127
6	ArkiVest	4 460	1 134	20	4 460

(forts. neste side)

7	Misjons- og diakoniarkivet, VID	3 805	555	0	3 805
8	Arkiv i Nordland	3 683	1 523	0	15 086
9	Aust-Agder museum og arkiv	3 596	2 119	5	10 758
10	Østfoldmuseene	2 781	1 172	12	2 864
11	Oslo byarkiv	2 776	531	0	23 996
12	NTNU Universitetsbiblioteket i Trondheim	2 675	666	0	2 675
13	Fylkesarkivet i Vestland	2 498	2 290	0	7 498
14	Stiftelsen Lillehammer museum (inkl. Opplandsarkivet, avd. Maihaugen)	2 410	1 950	0	2 410
15	AAT-NIA (Arbeiderbevegelsens arkiv i Telemark / Norsk Industriarbeidermuseum)	2 387	1 019	0	2 387
	SUM PRIVATARKIV 15 STØRSTE	101 631	36 933	202	418 916

Til saman 31 bevaringsinstitusjonar melder om uttrekk frå private aktørar. Vi kan sjå nærare på dei institusjonane som rapporterer om flest uttrekk, og kor datamengda totalt er over 50 GB. Topp 10 av desse institusjonane bevarer om lag 59 % av alle uttrekk frå private aktørar. Dei resterande 21 institusjonane melder anten berre om 1 uttrekk, eller fleire uttrekk men då ikkje med ein datamengd over 50 GB.

Tabell 10: Oversikt over institusjonar som har oppgitte uttrekk frå private aktørar og har meir enn 50 GB (totalt) i 2023. Tal på hm privatarkiv i institusjonen i grått.

Nr	Namn på institusjon	Bevarte uttrekk frå private aktørar	Bevarte uttrekk totalt	Bevarte GB totalt	Privatarkiv bestand hm
1	Arkivverket	100	1 866	57 000	40 727
2	Nordmøre museum, stiftelsen	50	50	50	448
3	Svalbard museum	40	40	278	21
4	Arbeiderbevegelsens arkiv og bibliotek	29	29	2 270	8 952
5	Bergen byarkiv	14	158	6 081	7 782
6	Stavanger byarkiv	14	69	2 476	1 575
7	Narvik krigsmuseum	12	12	570	155
8	Innlandet Fylkesarkiv	10	544	22 308	791
9	Danseinformasjonen (Dansearkivet)	5	5	500	49
10	Norsk senter for folkemusikk og folkedans	3	3	24 549	640

Audiovisuelt arkivmateriale

Audiovisuelt arkivmateriale er eit omgrep nytta som samlenemning for materiale som fotografi, lyd og film i forskjellige format (heretter kalla AV-materiale). Arkivstatistikken har i fleire år henta inn tal for denne type materiale, og desse har vist at institusjonane har rikholdige samlingar. Omfanget varierer frå eitt opptak til fleire hundre tusen.

Det har lenge vore utfordrande å hente inn gode tal over AV-materiale hos norske bevaringsinstitusjonar. Årsaka til dette har vore samansett. Mange institusjonar har hatt for dårleg oversikt over den audiovisuelle delen av samlinga då materialet har vore lite tilgjengeleg, mellom anna grunna format. Arkivstatistikken ber bevaringsinstitusjonane om å rapportere AV-materiale i éin av tre forskjellige einingar – opptak, fysiske einingar (berarar) eller timar. Dette gjer det årvisse samanlikningsgrunnlaget problematisk då enkelte institusjonar rapporterer materiale i forskjellig eining frå år til år.

Det kan somtid også vere uklårt om institusjonane rapporterer det same materiale fleire gangar i forskjellige einingar, enno dette er forsøkt klargjort i forklaringa til rapporteringa. Ein del institusjonar let dessutan vere å svare på delen som gjeld AV-materiale, anten fordi dei melder at dette vert rapportert til museumsstatistikken eller fordi dei ikkje har god nok oversikt. Der institusjonar rapporterte på denne delen føregåande år, fører dette til dels til store utslag ved årvisse samanlikning. Alle desse faktorane gjer at det kan vere grunn til å lese tala med omhug.

I 2019 sendte Kulturrådet ut ei rettleiing til musea i Noreg for å klargjere kva materiale som skal rapporterast til kva statistikk. Det kan sjå ut til at fleire museum har endra rapporteringsrutinane i høve Kulturrådet sin rettleiar, noko som gjev utslag i den årvisse statistikken.

FOTO

Dei norske bevaringsinstitusjonane rapporterer at dei bevarer mykje foto. Til saman er om lag 32,5 millionar fotografi rapportert inn til Arkivstatistikken. Fleire museum rapporterer fotobestanden til museumsstatistikken, og rettleiinga frå Kulturrådet er med på å forklare kvifor fotobestanden hjå musea er låg også i år. I 2023 er den 2,1 millionar.

Tabell 11: Foto totalt, registrert og digitalisert etter institusjonstype pr. 2023

Institusjonstype	Foto totalt	Foto registrert i katalogsystem	Foto digitalisert	Del av foto som er digitalisert	Del av digitaliserte foto totalt
Arkivverket	6 648 532	190 000	267 819	4,0 %	14,0 %
(Fylkes)kommunale arkivinstitusjonar	14 189 964	2 939 220	499 125	3,5 %	26,0 %
Andre arkivinstitusjonar	5 437 838	769 984	276 375	5,1 %	14,4 %
SUM ARKIVINSTITUSJONAR	26 276 334	3 899 204	1043 319	4,0 %	54,4 %
Fagbibliotek/dokumentasjonssenter	3 513 846	412 082	295 969	8,4 %	15,4 %
Folkebibliotek	117 669	56 605	50 952	43,3 %	2,7 %
Lokalhistoriske arkiv og samlingar	439 657	146 915	231 063	52,6 %	12,0 %
SUM BIBLIOTEK/LOKALHISTORISKE ARKIV	4 071 172	615 602	577 984	14,2 %	30,1 %
Museum	2 178 206	869 428	297 501	13,7 %	15,5 %
SUM ALLE	32 525 712	5 384 234	1918 804	5,9 %	100,0 %

I 2023 som i 2022 er talet på digitaliserte foto lågt. Berre 5,9 % av den totale fotobestanden er digitalisert. Årsaka er dels den store tilveksten foto som ikkje er digitalisert, dels varierende rapporteringsrutinar frå fleire institusjonar.

LYD OG FILM

Arkivstatistikken spør institusjonane om bevaring av film/video og lyd. For at statistikken skal bli mest mogleg presis har ein forsøkt å ta omsyn til at institusjonar har registrert denne type materiale i forskjellige måleeiningar. Institusjonane blir bedne om å rapportere tal for opptak, fysiske einingar (berarar) eller timar.

Tabell 12: Lyd totalt og digitalisert etter institusjonstype pr. 2023

Institusjonstype	Lydopptak totalt	Lydopptak digitalisert	Lydberarar totalt	Lydberarar digitalisert	Lydtimar totalt	Lydtimar digitalisert
Arkivverket	-	8 490	4 928	4 028	-	7 756
(Fylkes)kommunale arkivinstitusjonar	11 089	29 419	8 731	742	-	92
Andre arkivinstitusjonar	6 897	975	26 257	2 086	-	3 367
SUM ARKIVINSTITUSJONAR	17 986	38 884	39 916	6 856	-	11 215
Fagbibliotek/dokumentasjonssenter	2 831	46	2 773	1 240	87	-
Folkebibliotek	349	50	167	-	72	237
Lokalhistoriske arkiv og samlingar	1 011	200	4 108	5	1	-
SUM BIBLIOTEK/LOKALHISTORISKE ARKIV	4 191	296	7 048	1 245	160	237
Museum	84 926	66 980	19 517	11 412	577	216
SUM ALLE	107 103	106 160	66 481	19 513	737	11 668

Dei største endringane i rapporteringa for lyd ser ut til å skuldast endringar i rapporteringsrutinane hos enkelte institusjonar og mangel på innrapportering hos andre, og det er derfor vanskeleg å trekke konklusjonar om utvikling.

Tabell 13: Film/video totalt og digitalisert etter institusjonstype pr. 2023

Institusjonstype	Film/ video-opptak totalt	Film/ video-opptak digitalisert	Film/ video-berarar totalt	Film/ video-berarar digitalisert	Film/ video timar totalt	Film/ video timar digitalisert
Arkivverket	-	7 756	4 028	103	-	77
(Fylkes)kommunale arkivinstitusjonar	1 586	92	742	325	-	16
Andre arkivinstitusjonar	-	3 367	2 086	1 092	-	3 353
SUM ARKIVINSTITUSJONAR	1 586	11 215	6 856	1 520	-	3 446
Fagbibliotek/dokumentasjonssenter	403	-	1 240	287	87	1
Folkebibliotek	394	237	-	70	72	20
Lokalhistoriske arkiv og samlingar	216	-	5	2 711	1	-
SUM BIBLIOTEK/LOKALHISTORISKE ARKIV	1 013	237	1 245	3 068	160	21
Museum	5 872	216	11 412	4 939	577	297
SUM ALLE	8 471	11 668	19 513	9 527	737	3 764

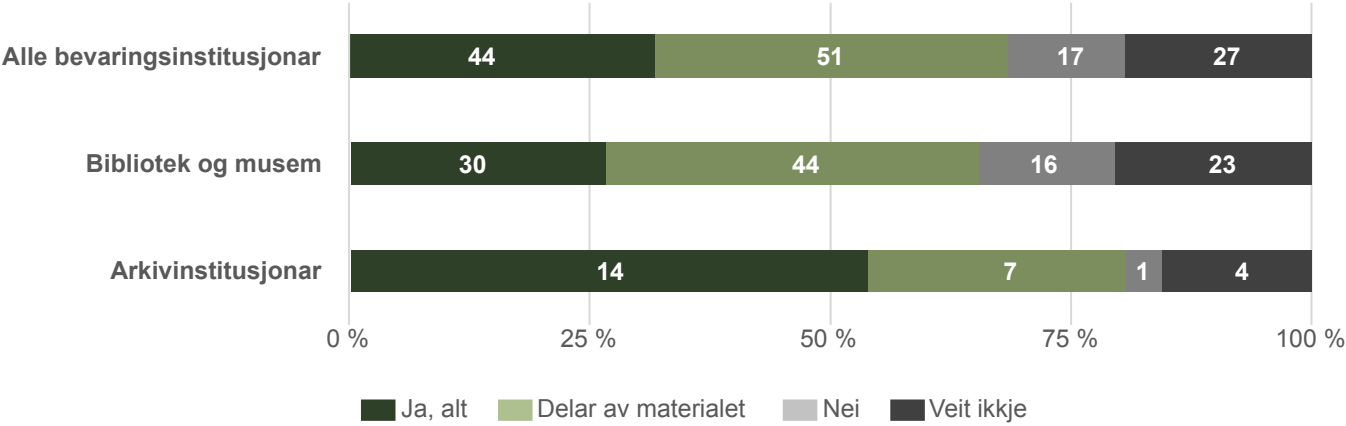
Også for film og video synast dei største årvisse variasjonane å være skulda endringar i rapporteringsrutinar i dei einskilde institusjonane, og det er også her vanskeleg å trekke konklusjonar om utvikling.

I tillegg til usikkerheita kring rapporteringsrutinar, kommenterer fleire bevaringsinstitusjonar at dei har dårleg oversikt over materialet, og at tala berre er eit estimat. Fleire rapporterer også at materialet er utilgjengeleg grunna mangel på avspjelingsutstyr. Mange institusjonar seier at dei samarbeider med Nasjonalbiblioteket om digitalisering av film og videomateriale.

LAGRINGSTILHØVE FOR AUDIOVISUELT ARKIVMATERIALE

Då audiovisuelt materiale er sårbart og brytast ned raskt, spør Arkivstatistikken spesielt om lagringstilhøve for dette materialet. Som i tidlegare år syner svara at lagringstilhøva for AV-materialet er best hos arkivinstitusjonane der over halvparten (54 %) svarer at lokala har eigna lagringstilhøve. Dette er ein oppgang frå 45 % i 2019 då statistikken for fyrste gong hadde med spørsmål om dette. For bibliotek og museum svarer omkring 27 % av institusjonane at dei har tilfredsstillande lagringstilhøve – ein oppgang frå 21 % i 2019. 12 % av bevaringsinstitusjonane svarer at dei ikkje har tilfredsstillande lagringstilhøve, medan 19 % ikkje veit om materialet er lagra tilfredsstillande.

Figur 21: Er lagringstilhøva for audiovisuelt arkivmateriale tilfredsstillande? Etter institusjonstype pr. 2023

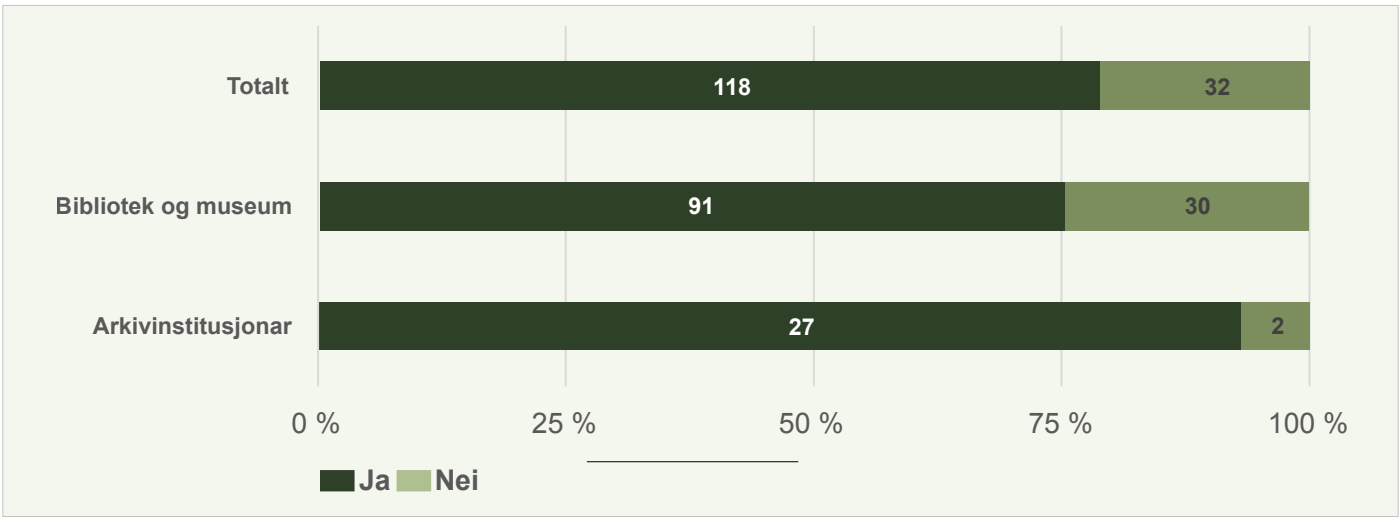

Tilgjenge og bruk

Ein arkivkatalog inneheld viktige opplysningar om kva eit arkiv inneheld; derfor spelar tilgjenge og kvaliteten på arkivkatalogane framleis ei viktig rolle, også i ei tid der mange av kjeldene er å finne digitalisert og på nett. 93 % av arkivinstitusjonane, og 75 % av biblioteka og musea svarer at dei har arkivkatalogar tilgjengelege på lesesal.

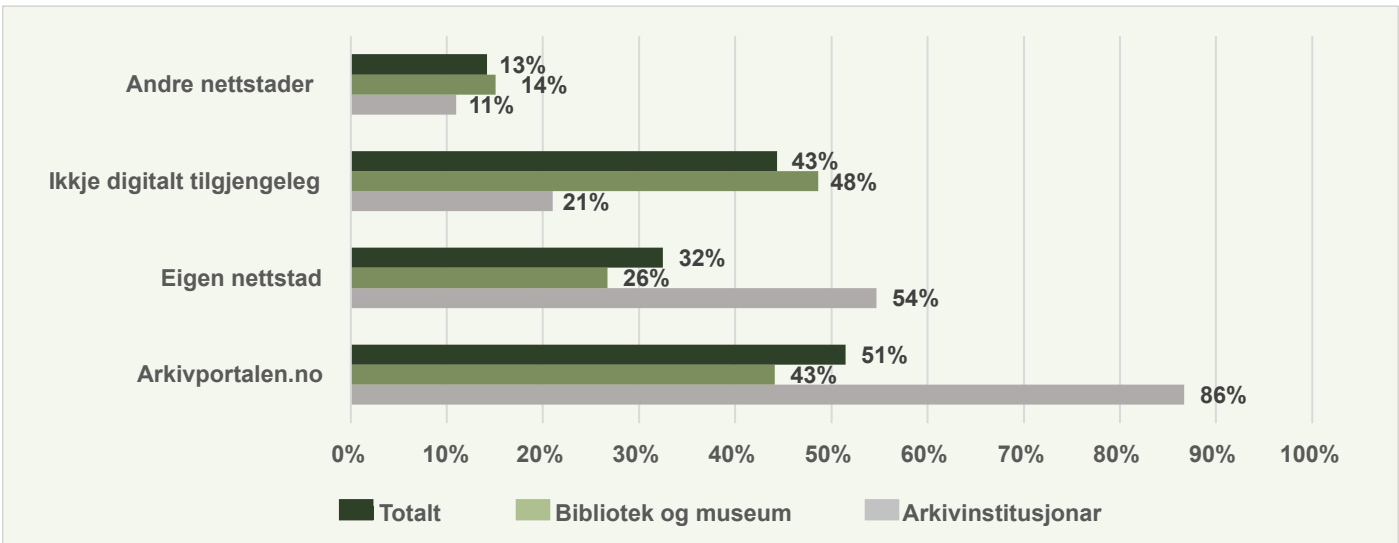
TILGJENGE TIL ARKIVKATALOGAR PÅ LESESAL OG NETT

Figur 22: Institusjonar med arkiv (kataloginfo) tilgjengeleg på lesesal etter institusjonstype pr. 2023

Før brukarane kjem på lesesalane, treng dei å vite kvar arkivmaterialet dei leitar etter finst og kva det inneheld. Arkivportalen er ein nasjonal publiserings- og søkjeteneste for arkivkatalogar i bevaringsinstitusjonane. 51 % av bevaringsinstitusjonane svarer at dei publiserer på Arkivportalen. Som tidlegare er skilnaden stor mellom arkivinstitusjonane med 86 %, og bibliotek og museum med 43 %. Fleire svarer at dei gjer informasjonen tilgjengeleg på andre stader enn Arkivportalen; 32 % på eigen nettstad og 13 % på andre nettstader. I tillegg kjem heile 43 % som ikkje gjer arkivkatalogane tilgjengelege digitalt.

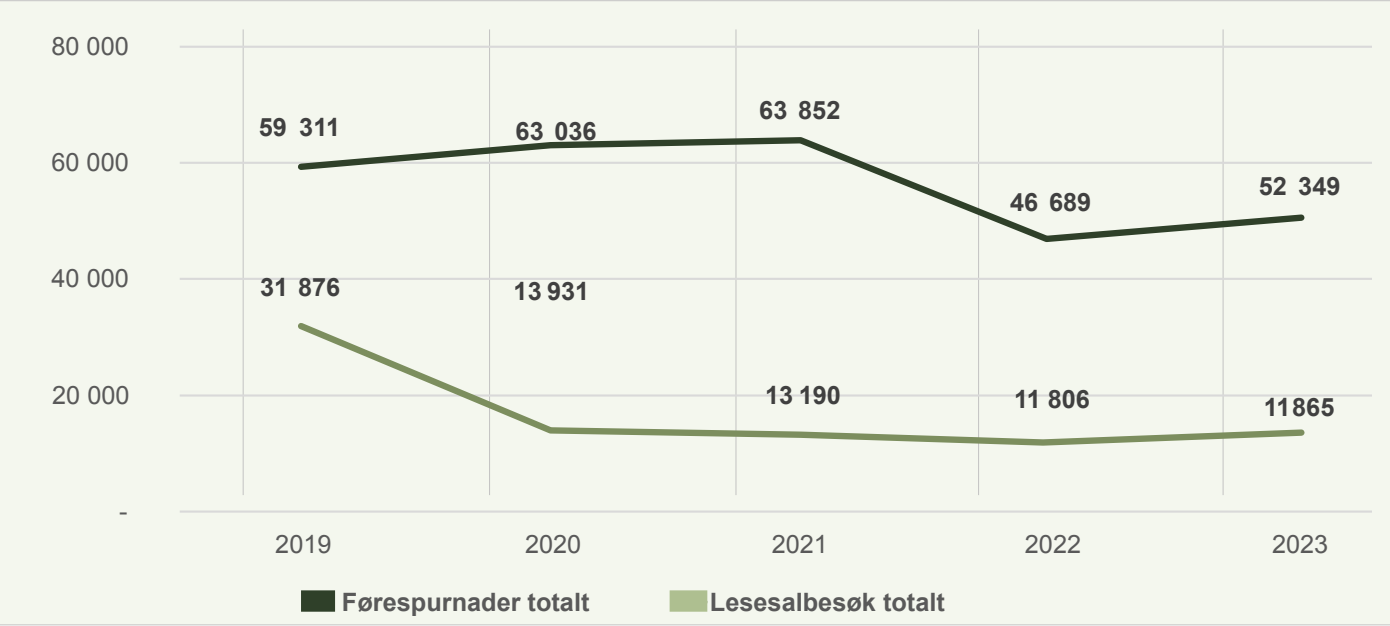
Figur 23: Institusjonar som gir tilgjenge til arkiv (kataloginfo) på nett etter institusjonstype pr. 2023

BESØK PÅ LESESAL, UTLÅN OG FØRESPURNADER

Tala på lesesalsbesøk syner ein ørliten oppgang i 2023, frå 11 806 besøk i 2022 til 11 865 besøk i 2023. Det er ein større oppgang i førespurnader totalt, frå 46 689 i 2022 til 52 349 i 2023. Talet på utlånte arkivstykke har økt frå 45 375 i 2022 til heile 273 204 i 2023, ein auke på 484 %. Men det er uvisse i korleis nokre respondentar har rekna seg fram til desse tala, så lesarane bør tolke dei med omhug

Figur 24: Utvikling i førespurnader og lesesalsbesøk 2019-2023

Tabell 14: Tal på besøk, utlån og førespurnader på lesesal etter institusjonstype i 2023

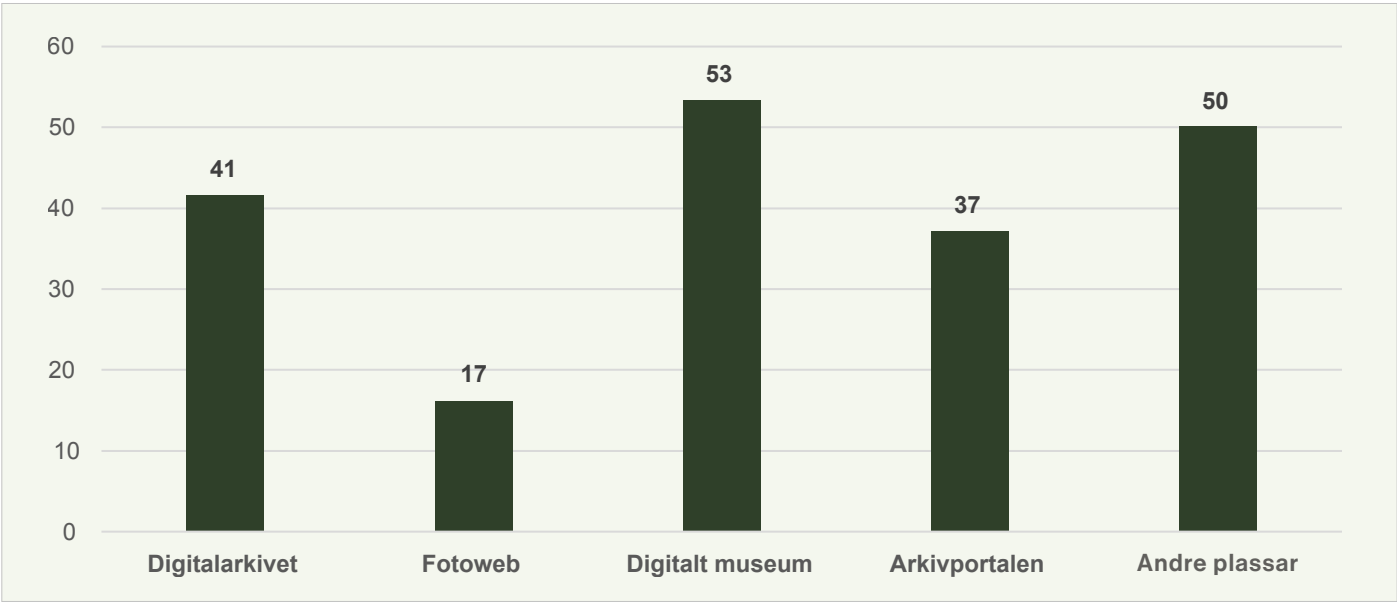
Institusjonstype	Besøk på lesesal	Utlånte arkivstykke	Førespurnader totalt	Førespurnader om eigedom og dokumentasjon av rettar
Arkivverket	-	22 059	14 739	5 832
(Fylkes)kommunale arkivinstitusjonar	5 431	6 250	35 928	27 878
Andre arkivinstitusjonar	1 138	236 741	1 682	10
SUM ARKIVINSTITUSJONAR	6 569	265 050	52 349	33 720
Fagbibliotek/dokumentasjonssenter	2 166	4 633	-	-
Folkebibliotek	46	25	-	-
Lokalhistoriske arkiv og samlingar	432	105	-	-
SUM BIBLIOTEK/LOKALHISTORISKE ARKIV	2 644	4 763	-	-
Museum	2 652	3 391	-	-
SUM ALLE	11 865	273 204	52 349	33 720

PUBLISERING OG BRUK AV DIGITALISERT ARKIVMATERIALE

I 2020 vedtok Stortinget at Digitalarkivet skal vere nasjonal fellesløyising for bevaring og publisering av historiske arkiv i Noreg. Arkivverket eig og forvaltar Digitalarkivet, og allereie i 2019 opna Digitalarkivet for publisering frå alle bevaringsinstitusjonane i Noreg. Arkivverket held derfor oversyn med kven av og kor mange bevaringsinstitusjonar som publiserer kjeldene sine i Digitalarkivet. Ved utgangen av 2023 var det til saman 41 bevaringsinstitusjonar som gjorde arkiva sine tilgjengelege på Digitalarkivet.

Med ei målsetting om at brukarane skal finne all historisk arkivinformatjon i bevaringsinstitusjonane frå stat, kommune og privat sektor samla på ein stad, ynskjer Arkivverket å vite meir om kor bevaringsinstitusjonane publiserer arkiva i dag. Svara i arkivstatistikken viser at det er eit stykke igjen før ein kan finne kjelder i eit felles søk på nett.

Figur 25: Kvar publiserer institusjonen sitt digitaliserte arkivmateriale? Pr. 2023

41 av bevaringsinstitusjonane svarer at dei publiserer i Digitalarkivet. 17 av dei som har svart bruker Fotoweb og heile 53 bevaringsinstitusjonar bruker Digitalt museum. Arkivportalen har løysingar for digitaliserte dokument, og 37 svarer at dei bruker denne løysinga. Mange bruker fleire plattformer, og derfor opnar spørsmålet for å krysse av på fleire svaralternativ. Svara viser at publikum i dag må leite på mange ulike stader for å finne kjelder på nett.

Årsverk og økonomi

Det er stor aktivitet knytt til bevaring, forvaltning og formidling av arkiv i dei norske bevaringsinstitusjonane. For å utføre dette arbeidet hadde institusjonane i 2023 samla sett tilsette som utførte 979 arkivrelaterte årsverk³, ein oppgang på 36 årsverk frå 2022. 851 av desse er arkivfaglege årsverk – ein oppgang på 54 frå året før.

Figur 26: Utvikling i årsverk totalt knytt til arkiv i bevaringsinstitusjonane 2019-2023

Auken i tala for arkivrelaterte og arkivfaglege årsverk skuldast i hovudsak innmeldte tal frå Nasjonalbiblioteket. Dei har ikkje meldt inn tal for dette føregåande år, og melder no om 50 årsverk i 2023.

Tabell 15: Årsverk totalt knytt til arkiv etter institusjonstype i 2023

Institusjonstype	Arkivrelaterte årsverk	Arkivfaglege årsverk	Andre årsverk
Arkivverket	290	214	76
(Fylkes)kommunale arkivinstitusjonar	478	438	44
Andre arkivinstitusjonar	47	34	13
SUM ARKIVINSTITUSJONAR	815	687	133
Fagbibliotek/dokumentasjonssenter	91	91	Ikkje spurt
Folkebibliotek	1	1	Ikkje spurt
Lokalhistoriske arkiv og samlingar	3	3	Ikkje spurt
SUM BIBLIOTEK/LOKALHISTORISKE ARKIV	95	95	Ikkje spurt
Museum	69	69	Ikkje spurt
SUM ALLE	910	782	133

³ Dei arkivrelaterte årsverka finn vi ved å legge saman «årsverk totalt» oppgitt av arkivinstitusjonane, og «arkivfaglege årsverk» oppgitt av bibliotek og museum.

Musea og biblioteka oppgir berre arkivfaglege årsverk til statistikken. I 2023 rapporterer desse institusjonane samla å ha rundt 164 arkivfaglege årsverk. Dette er ein auke på 47 årsverk frå 2022.

Det er berre arkivinstitusjonane som oppgir økonomital til statistikken. Til saman oppgir arkivinstitusjonane 1 228 411 237 kr i driftsmiddel og 1 149 951 612 kr i driftsutgifter.

Tabell 16: Økonomi i arkivinstitusjonar i 2023

Institusjonstype	Driftsmiddel	Driftsutgifter
Arkivverket	662 562 000	565 737 000
(Fylkes)kommunale arkivinstitusjonar	504 515 332	524 291 159
Andre arkivinstitusjonar	61 333 905	59 923 453
SUM ARKIVINSTITUSJONAR	1 228 411 237	1 149 951 612

Det er viktig å lese økonomitala med omhug, då fleire institusjonar kommenterer at det er vanskeleg for dei å oppgi eksakte tal på alt. Eksempelvis kan dette gjelde kostnader knytte til husleige og drift av lokale for dei institusjonane som deler lokale med andre eller husleiga er del av eit anna budsjett. Tenesteområdet Arkiv er dessverre ikkje del av KOSTRA-rapporteringa⁴, og det er derfor vanskeleg å halde god oversikt over kommunane sine økonomital knytt til denne oppgåva.

MEIR OM ARKIVINSTITUSJONANE

Som tidlegare år, rapporterer arkivinstitusjonane om aktivitetar mot befolkninga og forvaltninga. Dei svarer på spørsmål om tidsbruk nytta til ekstern rettleiing og anna kurs- og foredragsaktivitet, anten mot arkivskaparar eller mot det generelle publikummet. Dei svarer òg på spørsmål om aktivitet knytt til andre typar arrangement og utstillingar.

I samband med kommunesamanslåingane rapporterte dei (fylkes)kommunale arkivinstitusjonane tidlegare om høg aktivitet innan rettleiing og kursverksemd. Under pandemien minka denne aktiviteten, mens den i 2022 tok seg opp igjen. I år ser vi ein nedgang i dagsverk knytt til synfaring, tilsyn og rettleiing, men ein auke i tal på kurs og tal på deltakarar på kurs. Spesielt talet på deltakarar på kurs har auka mykje, og heng nok saman med det at fleire interkommunale arkiv og byarkiv melder at dei no arrangerer mange fleire digitale kurs som enklare trekk fleire deltakarar enn dei fysiske kursa.

Arkivverket har i år ikkje gitt tal på nokre av spørsmåla om rettleiing og kurs, noko som har stor påverknad på totalsummane ift. i fjor.

Tabell 17: Rettleiing, kurs og deltakarar på kurs i arkivinstitusjonar i 2023

Institusjonstype	Dagsverk synfaring, tilsyn, rettleiing	Tal på kurs for arkivskaparar	Deltakarar på kurs for arkivskaparar
Arkivverket	-	-	-
(Fylkes)kommunale arkivinstitusjonar	1 850	768	6 893
Andre arkivinstitusjonar	22	4	72
SUM ARKIVINSTITUSJONAR	1 872	772	6 965

⁴ Kommune-Stat-Rapportering, se <https://www.ssb.no/innrapportering/kostra-innrapportering>

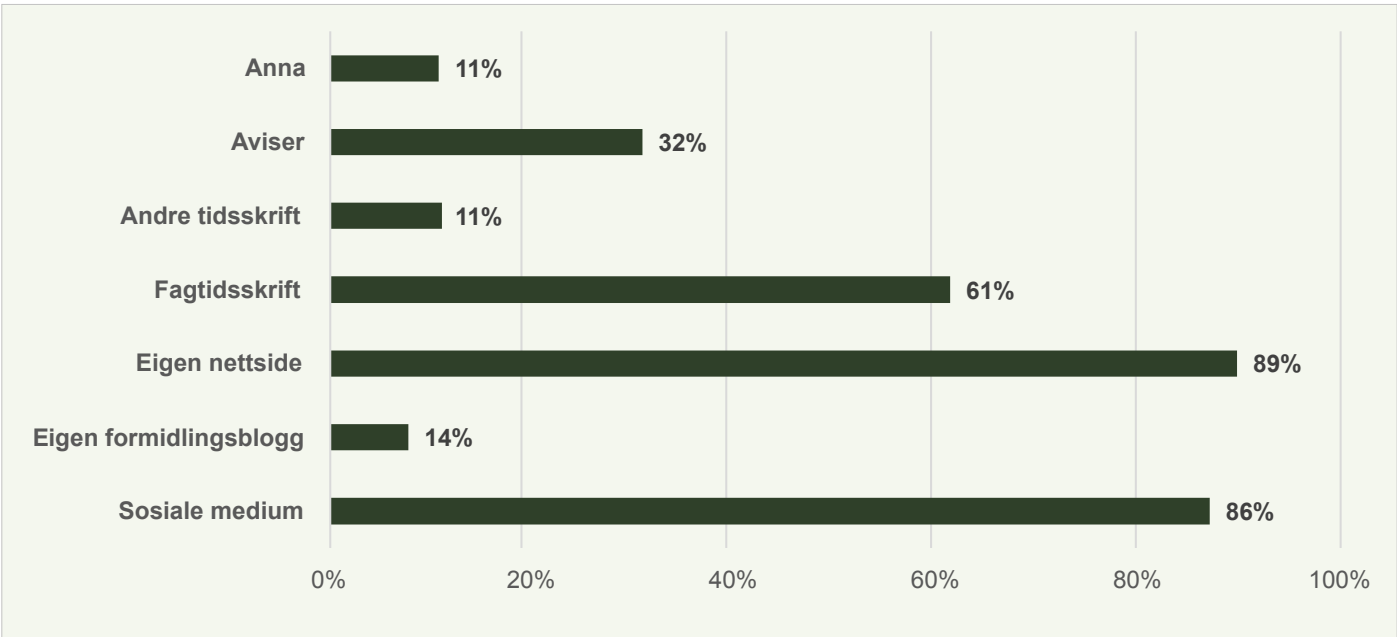
Aktivitet knytt til arrangement har auka noko sidan 2022. I 2023 vart det gjennomført heile 120 arrangement. Det er også gjennomført totalt 254 foredrag og 48 fysiske utstillingar.

Tabell 18: Arrangement, foredrag og utstillingar i arkivinstitusjonar i 2023

Institusjonstype	Arrangement	Foredrag	Fysiske utstillingar
Arkivverket	0	0	0
(Fylkes)kommunale arkivinstitusjonar	97	185	42
Andre arkivinstitusjonar	23	69	6
SUM ARKIVINSTITUSJONAR	120	254	48

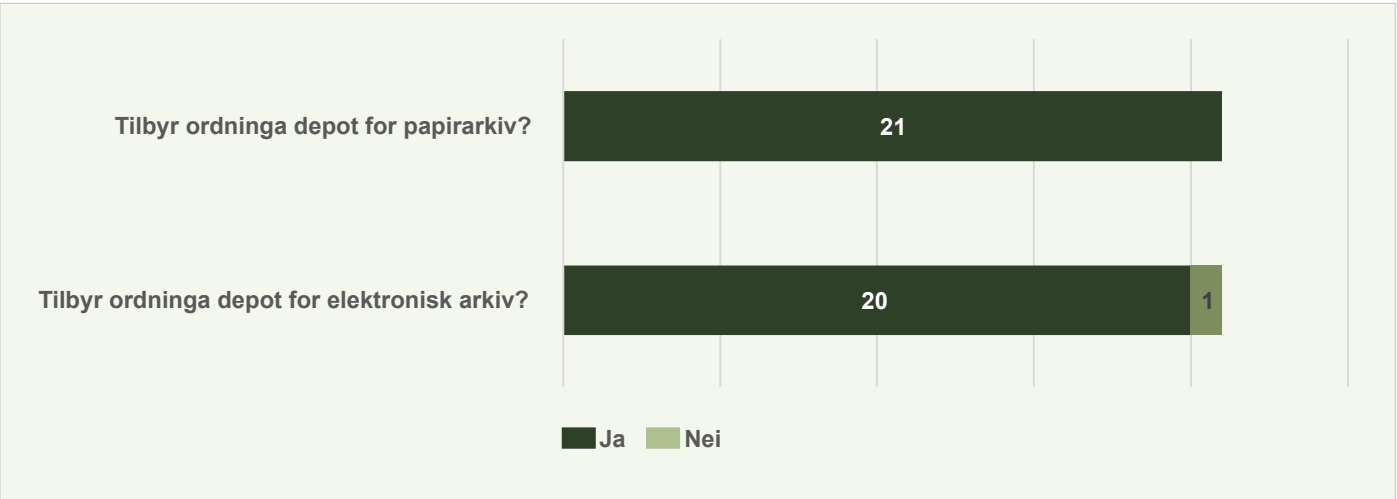
Arkivinstitusjonane brukar fleire ulike kanalar når dei skal formidle arkiv og kommunisere med omverda. Over 80 % nyttar eigen nettside og/eller sosiale medium. Mange nyttar også fagtidsskrifter.

Figur 27: Formidlingskanalar i arkivinstitusjonar pr. 2023

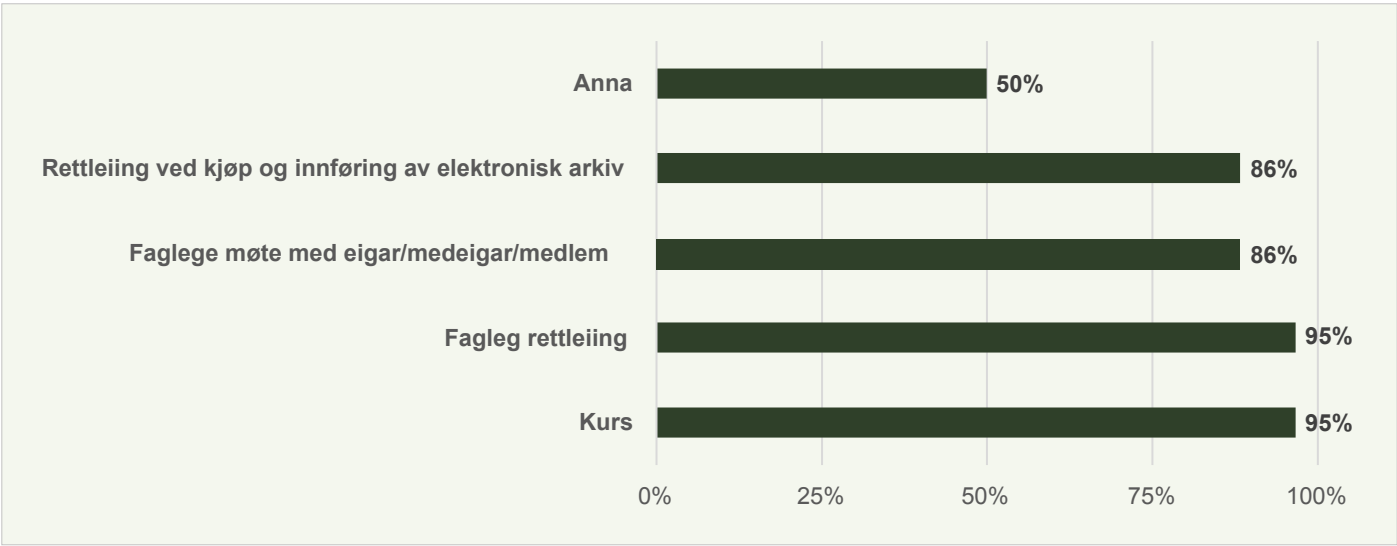
22 (fylkes)kommunale arkivinstitusjonar har svart på undersøkinga. Kommunar og fylkeskommunar eig og styrar desse, og institusjonane er interkommunale arkiv (såkalla IKA), fylkesarkiv og byarkiv. Alle som har svart på spørsmåla om depot melder at dei tilbyr depotordning for papirmateriale, medan 20 av 21 svarer at dei tilbyr depot for elektronisk arkiv. Ein institusjon har ikkje svart på spørsmål om depot.

Figur 28: Tenester for arkiv i (fylkes)kommunale arkivinstitusjonar pr. 2023

Institusjonane tilbyr også ei rekke andre tenester til eigarane, slik som kurs, fagleg rettleiing og arkivfaglege møte. Nesten alle tilbyr både kurs og fagleg rettleiing. 19 av 22 institusjonar tilbyr også faglege møte med eigar/medeigar/medlem og gir rettleiing ved kjøp og innføring av elektroniske system for arkiv.

Figur 29: Andre tenester i (fylkes)kommunale arkivinstitusjonar pr. 2023

Vedlegg 1:

Inndeling institusjonstypar

ARKIVINSTITUSJONAR

Arkivverket
(Riksarkivet, statsarkiva, Samisk arkiv)

Andre arkivinstitusjonar

Arbeiderbevegelsens arkiv og bibliotek
Misjons- og diakoniarkivet, VID
Norsk Luthersk Misjonssamband
Norsk senter for folkemusikk og folkedans
Stortingsarkivet

(Fylkes)kommunale arkivinstitusjonar

Arkiv i Nordland
Arkivsenter Sør
Arkiv Troms
Arkiv Øst
Aust-Agder museum og arkiv
Bergen byarkiv
Drammen byarkiv
Fredrikstad byarkiv
Fylkesarkivet i Vestland
IKA Finnmark
IKA Hordaland
IKA Kongsberg
IKA Møre og Romsdal
IKA Rogaland
IKA Trøndelag
Innlandet Fylkesarkiv
Kommunearkivordninga i Vestland kommunalt oppgavefelleskap
Oslo byarkiv
Stavanger byarkiv
Tromsø byarkiv og bibliotek
Trondheim byarkiv
Vestfoldarkivet

MUSEUM

Anno museum
Arran Lulesamisk senter / Árran - julevsáme guovdásj
Buskerudmuseet
Bø Museum
Dalane folkemuseum
Davvi álbmogiid guovddáš - Senter for nordlige folk
Deanu ja Varjjat museasiida - Tana og Varanger museumssiida
Drammens museum for kunst og kulturhistorie
Falstadsenteret
Forsvarets museer
Galleri F 15
Gudbrandsdalsmusea AS
Hardanger og Voss Museum
Haugalandmuseene
Helgeland museum
Jødisk Museum i Oslo
Jødisk museum i Trondheim
Kistefos-Museet
Kraftmuseet - Norsk Vasskraft- og Industristadmuseum
Midt-Troms Museum
Mjøsmuseet
Musea i Sogn og Fjordane
Musea på Sunnmøre
Museene for kystkultur og gjenreisning i Finnmark IKS
Museene i Akershus (MIA)
Museene i Sør-Trøndelag A/S
Museet Midt IKS
Museum Nord
Museum Stavanger AS
Museum Vest
Museumssenteret i Hordaland
Narvik krigsmuseum

Nordlandsmuseet (ikkje svart)
Nordmøre museum, stiftelsen
Nord-Troms museum
Norges arktiske universitetsmuseum
Norsk Bergverksmuseum
Norsk Jernbanemuseum (ikkje svart)
Norsk Luftfartsmuseum
Norsk Oljemuseum
Norsk Skogfinsk Museum
Norsk vegmuseum
Oslo Museum
Perspektivet Museum
Preus museum
Randsfjordmuseene AS
RiddoDuottarMuseat
Museene Arven
Romsdalsmuseet
Ryfylkemuseet
Saemien Sijte
Skimuseet i Holmenkollen
Stiftelsen Lillehammer museum (inkl. Opplandsarkivet, avd. Maihaugen)
Stiftelsen Nasjonalmuseet for kunst, arktitektur og design
Stiftelsen Norsk Folkemuseum
Stiftelsen Norsk Teknisk museum
Stiftinga Jærmuseet
Stiftinga Nynorsk Kultursentrum
Sunnhordland museum
Stiftinga Jærmuseet
Svalbard museum
Sør-Troms Museum
Telemark Museum
Valdresmusea AS
Varanger museum IKS
Várdobáiki samisk senter

Verdensarvsenter for bergkunst - Alta Museum IKS
Vest-Agder-museet IKS
Vest-Telemark museum
Vigeland-museet
Østfoldmuseene
AAT-NIA (Arbeiderbevegelsens arkiv i Telemark / Norsk Industriarbeidermuseum)

BIBLIOTEK

Fagbibliotek/dokumentasjonssenter

Fagbibliotek/dokumentasjonssenter
Arbeiderbevegelsens arkiv Hedmark
ArkiVest
Danseinformasjonen (Dansearkivet)
Det teologiske Menighetsfakultet Historisk Arkiv
Folkemusikkarkivet i Telemark
HL-senteret
Nasjonalbiblioteket
Norges geologiske undersøkelse bibliotek
Norsk polarinstitutt, biblioteket
NTNU Universitetsbiblioteket i Trondheim
Troms og Finnmark fylkesbibliotek
UiB, Arne Bjørndals samlinger (ikkje svart)
UiB, Billedsamlingen
UiB, Manuskript- og librarsamlingene
UiB, Skeivt arkiv
UiB, Språksamlingene
UiT Norges arktiske universitet, Universitetsbiblioteket (Tromsø)

Folkebibliotek

Alvdal bibliotek
Asker bibliotek
Brønnøy bibliotek
Bærum bibliotek
Hamarøy bibliotek
Harstad bibliotek
Haugesund folkebibliotek (ikkje svart)
Karmøy folkebibliotek
Kristiansand folkebibliotek
Kristiansund bibliotek
Kvæfjord folkebibliotek
Levanger bibliotek (ikkje svart)
Meråker (kombinasjons)bibliotek
Notodden bibliotek
Ringerike bibliotek
Skiptvet bibliotek
Sola folkebibliotek (ikkje svart)
Stad bibliotek, avd. Selje
Sula Bibliotek
Surnadal folkebibliotek
Time bibliotek
Tingvoll bibliotek
Vennesla bibliotek
Verdal bibliotek
Øvre Eiker bibliotek

Lokalhistoriske arkiv/samlingar

Lokalhistoriske arkiv/samlingar
Drangedal historielag
Flesberg historielag
Gol bygdearkiv
Hedrum historielag
Hemsedal bygdearkiv (Ikkje svart)
Hol bygdearkiv
Lier historielag
Lokalhistorisk arkiv i Sauherad
Lokalhistorisk arkiv i Vinje
Lokalhistorisk senter Horten
Nordre Follo lokalhistoriske arkiv
Rakkestad lokalsamling
Sauda lokalarkiv
Sogndal lokalhistorisk arkiv (Sogndal bibliotek)
Ål bygdearkiv
Ås kommunes lokalhistoriske arkiv

Arkivverket

Trenger du hjelp til å finne
opplysninger i arkivmateriale
som er bevart i Arkivverket,
gå til **Våre tjenester**
og velg ønsket tjeneste der.